

Je'ej ti ye'ej tyo'yú'xaca' a'íjna i San Pablo a'íjma jimi i maj Roma jo'cháatima'caa

Pablo pu hua'tyojtye'

¹ Nyáaj nu Pablo yajá'muatyojtye', i nyaj jahuiire' i Ciríistu' ti Jesús pué'een, a'íi pu na'antyíhuoj, nyej nyij a'yan huárinyij je'ej ti a'íin tyinaata'íj, ajta na'vá'jaj nyej nyij huo'té'exaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios.

² Jájcuaj imuáj pu i Dios a'yan tya'tóoratziiri' ti tyámua' tyihuo'tá'an, a'íj mu jin a'yan tyo'tyéyu'xaca' a'íjci jitze i yu'xarij ti'ij ityájma jimi huatyá'itzeere'en. ³ A'íjna i nyúucarij, a'íj pu á'xaj i Ciríistu' ti jí'yojra' ajta tavástara' pué'een, ti ajta a'yan tyu'nié'huaca' ti'ij tyéviij, a'íj ti jitze eeráma'can i David. ⁴ Ajta ti'ij huatájuuriaca', Dios pu a'yan jaatamua'aj tijin nyiyóoj pu pué'een, ajta jaatá' ti'ij néijmi'i jin antyúumua'reeriaj, ji'nye a'íj pu jitze aróoca'nyajca'aj i júuricama'ra' i Dios.

⁵ Ciríistu' jimi nu ja'ancuriáa' a'íjci ti jin i Dios tyámua' tyinaatá', nyej nyij jitzán ma'can jó'me'en hua' tzajta' i tyeítyee, mata'aj mij néijmi'que' i cháanacaj japua ja'antzaahuatye'en majta a'íj ará'astej. ⁶ Mati'ij mana'aj a'íimaj, mua'aj xu siajta hua' jitze ajtyáma'can mu siaj Roma ja'chej. Dios pu jéehua já'muaxie've', ajta jamua'antyíhuoo siaj

sij jitzán ajtyama'cáantaj xá'ra'nyij i Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een ajta siaj sij hua'ajtyáanaxca a'íjma i maj tyá'tzaahuatye'. ⁷ Che' i Dios, ajta i tavástara' a'íjna i Jesús ti ajta Ciriistu' pué'een, miche' a'íin tyámua' tyajamuaatá'an majta tyámua' jamuáa'uurej.

Pablo pu jaxie've' ti huojo'vá'muaarej a Roma

⁸ Anaquéecan jime', a'íj nu jitze ma'can i Ciriistu' tyámua' tya'tá'caa i Dios ja'mua jime', ji'nye néijmi'que' i cháanacaj japua mu meríj jamua'reej siaj tyá'tzaahuatye'. ⁹ A'íjna i Dios, i nyaj jahuiire' néijmi'i jime' i nyaxiéjnyu'caa nyahua'ixáatya'aj i nyúucaria'ra' i yójra', a'íi pu jamua'reej nyaj a'náj tina'aj jamua'tamuá're'rii, ¹⁰ a'yaa nu a'náj tina'aj tyá'huaviij i Dios, tipua'aj a'yan tyinyatá'care'en juxié'vi'ra' jime' nyej nyij jamojo'vá'muaarej. ¹¹ Ji'nye jéehua nu já'muasejramu' nyata'aj nyij ca'nyíjra'aj jamuaata'an, ajta siaj sij a'íjci jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios, siata'aj sij jéetze' tyámua' naa tyityaaju'un, ¹² tyata'aj tyij ca'nyíjra'aj huatáta'an síij ajta síij, a'íjci jime' tyaj taxa'aj tyá'tzaahuatye' taxié'vi'ra' jime'.

¹³ A'yaa nu tyá'xie've' nye'ihuáamua', siaj jáamua'reej nyaj mue'tíj jaaxá'pui'intarej nyaj a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi, ajta nyati'ijta jaaxá'pui'intare'en nyaj a'yan huárinyij, tyi'tíj pu je'ej rinyij nyej nyij quee a'áa jó'me'en. A'yaa nu tyá'xie've' nyaj a'yan cha'taj nyana'aj tyaamue'tin ja'mua jimi i nyaj jin tyu'tátuiire'en i Dios jimi, je'ej nyaj nyeríj tyaamue'tij séecan jimi i tyeítyee i maj séej chuéj japua

jo'cháatimee. ¹⁴ A'yaa nu nyerij a'íjci jin tya'tányaraj nyej nyij tyihuo'té'exaatye'en a'íjma i maj Grecia já'ma'can, nyajta a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, tipua'aj jéehua maj tyojó'itej nusu i maj quee tyojó'itej; ¹⁵ a'íj nu jin jéehua jaxie've' nyej nyajta jamuaaté'exaatye'en i nyúucarij i ti jin i Dios ja'mua japua huatányuunyij, mua'ajmaj mu siaj Roma ja'chej.

I ti jin uhuájca'nyej i nyúucaria'ra' i Dios

¹⁶ Capu nyetyevi'raste' a'íjna i nyúucarij, ji'nye a'íi pu pué'een i Dios ti jin uhuájca'nyej ta'aj ij néijmi'caa huáhuüre'en i maj tyá'antzaahuatye'sij, anaquéej mu a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta je'en i maj séej chuéj japua já'ma'can. ¹⁷ Ji'nye a'íjna i nyúucarij jitze pu séejre' ti i Dios tyámua' ta'uurej, a'íjci jime' i tyej tyá'tzaahuatye', ti'ij na'aj tyo'huatyóochesij ajta jusén jime'. A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “A'íjna i ti naa tyí'tyevij, a'íi pu júurij huatyá'itzeere'ej a'íjci jime' i ti tyá'tzaahuatye'.”

I maj jin já'itzeere' i Dios jimi

¹⁸ Ajta i Dios pu jaséjrataj i ti jin nyú'camui' puéjtzij hua'tá'caria'aj néijmi'caa i tyeityee i maj je'ej pua'aj tyí'tyetyeityee, i maj quee tyi'tá'caa ti séjre'ej a'íjna i ti ji'récán jime'. ¹⁹ Ajta i Dios ti jimi i'ríj ti a'tíj jáamua'tyij a'íi mu meríj jamua'tyej, ji'nye Dios pu jusíj arí huo'taséjra. ²⁰ Ti'ij na'aj i Dios tyeetyátaahuaca' i chánacaj i ti yujo'vá'ca'aj, tyámua' pu naa tyé'miteere'

je'ej ti een i muárie'ria'ra', ajta quee a'náj huatyápua'rij tí'ij na'aj yutij jo'que'tij ja'mej, jí'nye a'yaa pu tyí'sejre' je'ej ti een i Dios. A'íj pu jin quee je'ej tyí'rij ti a'tíj séej jitzán tyo'ojpuá'ritye'en. ²¹ Tyij majta meríj jamua'tyej i Dios, camu jaatyátzaahuatyej, camu majta tyaatatyójtzi'rej. Sulu a'íj mu jitze ucájrurij maj a'íjci jitze tyú'mua'tyij i mua'tzíira'aj tíquee tyi'tíj huíire', capu ij che' huatá'riitarij ti tyámua' tyihuo'támiteeraste'en tzáahuatyi'ra'aj jíme'. ²² A'yaa mu tyí'xajtaca'aj tíjin tyámua' tu metyityoomuámua're', ajta a'yaa pu tye'rájraa maj jéetze' quee ma'umuámua'ria'aj muá'raa. ²³ Jí'nye mu'ríj seequéj tyú'ruuj séecan mu'uj mij pujmua' najchej tíquee Dios pué'een, ti a'yan huasé'rin tí'ij tyévi'j, na'ríj tí'ij pína'aj, nusu tyi'tíj ti muáacuacaa íira'íicajmee ca' tyi'tíj ti huací'nyeji'ij.

²⁴ A'íj pu jin i Dios mahuoohuá'xij a'íjma i maj je'ej pua'aj meríj tyityo'cájrurij, majta tyévi'si' ricíj i juxa'aj tyeítýee jamuán. ²⁵ A'íi mu yo'huá'xij i ti jí're'can jíme' i Dios jimi, a'íj mu jéetze' á'astijre' i ti hue'tzij, majta a'íj jimi jutzaahuatye' i maj tyí'najchej i Dios ti tyú'taahuaca', camu che' a'íjci i Dios i ti néijmi'i tyú'taahuaca', tyej tyij tyámua' tyaatá'an tí'ij na'aj jusén jíme'. Che' a'yan atyojo're'nye'j.

²⁶ A'íj pu jin i Dios a'yan metyihuoohuá'xij mata'aj mij tyévi'si' huataséjre'en. Majta a'íimaj i maj úucaa, a'íi mu jaatapuá'citaca' maj an-tyóonaxcaj i tyétyacaa jamuán, mej mij seequéj huárinyij je'ej tíquee i Dios éenye'que'

huo'tyájtó. ²⁷ Majta a'íimaj i tyétyacaa, a'yaa mu cha'taj mana'aj tyaatapua'cítaca' mej mij quee che' majta hua'antyáanaxcaj i úucaa je'ej tí i Dios tyihuo'tyájtó. A'yaa mu huaríj mej mij juxa'aj tyétyacaa jamuán huóoxana'cìre'en a'íjci jìme' i tí je'ej pua'aj een tí hua' tzajta' eerányinyii, a'yaa mu mij tya'ajpuéjtzij a'íjci jìme' i maj huápuí'íj je'ej pua'aj ricij.

²⁸ Majta quee jaaxie've' maj jáamua'tyij i Dios, a'íj pu jìn a'yan metyihuohuá'xij, mej mij a'yan huárinyij je'ej tíquee tyí'tyéevijtij

²⁹ Néijmi'i pu hua' jimi séejre' i tí je'ej pua'aj een, a'íi mu juxana'cìre', majta jéehua tyí'nyacua'aj, je'ej mu pua'aj tyí'tyetyeityee. A'íi mu majta tyú'jaaxiejví', majta tyí'tyacuí'caa, jéehua mu majta jutya'racia, majta jujíimua'aj jucuanamuaajcaa, majta mu je'ej pua'aj huá'uurej i ju'ihuáamua', majta je'ej pua'aj tyí'xaxa'aj.

³⁰ Je'ej mu pua'aj tyihuá'xaj i juxa'aj tyeítyee, majta jájcha'íire' i Dios, majta hua'xaahuaj i juxa'aj tyeítyee, majta óotzaahuatye', majta hue'tzij jutaavijre', majta quee huá'tzaahuatye' i juhuásimua'. ³¹ Camu jaxie've' maj tyihuojo'ítéej muá'ra'nyij, camu ja'rá'astyaa i junyúucaa, camu hua'xie've' i jutyéityeristyamua', camu tyá'cu'vej.

³² Máamua'reej je'ej tí Dios arí tyaaxá'puí'íntarej tíjìn néijmi'i mu cui'nyij i maj a'yan ricij, capu hua' jitze juxie've', móoche' mu a'yan ricij, ajta pu naa hua'asej maj séecan a'yan cha'taj mana'aj ríjcaj.

Dios pu tzáahuatyí'ra'aj jin huá'xijtye'en i tyeítýee

¹ Típua'aj muáaj a'tíj jitzán petyí'pua'riteye'ej, capu i'ríj paj a'yan tyu'taxáj yee capáj muáaj tyi'tíj jin je'ej pua'aj huaríj, jì'nye muáaj paj a'yan cha'taj pana'aj je'ej pua'aj tyi'tyía'cha'ij mati'ij a'íimaj. ² Tyajta a'yan tyá'mua'reej tí i Dios tzáahuatyí'ra'aj jin huá'xijtye'en a'íijma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij. ³ Ajta muéetzij jime', mu paj séecan á'xijtye' pajta a'yan cha'taj pana'aj je'ej pua'aj tyi'tyía'cha'ij, capáj a'yan tyí'mua'ajcaj yee capu nyéetzij i Dios puéjtzij naatá'sij. ⁴ Muáaj paj jaatyáxaahuataca' a'íjci i Dios tí jéehua tyámua' tyimuata'caa, ajta muá'cu'vej, ajta a jime' tyi'ijchó've', ajta muéetzij quee je'ej muá'miteeraste' tí i Dios tyámua' tyimuata'caa pej pij jitzán ajtyáma'cantaj puá'ra'nyij. ⁵ Pajta muáaj, capáj ma'úumua'rej a'íj paj jin quee jaxie've' paj ja'antzaahuatye'en i Dios, a'yaa pej pij jéehua tyi'tyá'asiiri'tze'sij i puéjtzij tí'ij a'ájna atyojo'ré'nyej a'náj tí i Dios a'yan huataséjre'sij tí'ij néijmi'caa to'xíjtye'en tzáahuatyí'ra'aj jime', ⁶ ajta je'en a'yan tyihuo'tá'an séej ajta séej je'ej tí síij tyi'tíj jin huaríj. ⁷ Dios pu huo'ta'sij maj jusén jin júurij muá'ra'nyij a'íimaj i maj xá'pui' huaríj, majta jajchó'va'ca'aj tí Dios tyámua' tyihuo'tá'an, ⁸ ajta i Dios pu nyu'camu'í'ij puéjtzij huo'ta'sij a'íijma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, i maj a'íjna jitze jutyamua've' i tí je'ej pua'aj een. ⁹ Jéehua mu jajpuéetzij muá'ju'un a'íimaj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij, anaquéej mu

a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta je'en a'íimaj i maj séej chuéj japua jo'cháatimee. ¹⁰ Ajta i Dios pu tyámua' tyihuo'tyátoosij a'íimaj i maj tyámua' tyityetyúucha'íij, ajta huo'tyátzaahuatye'sij, ajta tyámua' tyihuo'tyéjeevij jusén jíme', anaquéecan a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta je'en a'íijma i maj séej chuéj japua já'ma'can. ¹¹ Ji'nye néijmi'i mu juxa'aj mana'aj een i Dios jimi.

¹² Néijmi'i i maj quee xá'pu'i' ricij majta quee a'náj ja'ancuriáa' i nyúucarij Moisés ti jaaxájtaca', a'yaa mu majta tyí'tyacui'nyij, majta a'íimaj i maj juxana'cire', a'yan metya'mua'rériaaj je'ej ti tyaaxájtaca' i Moisés, a'íi pu i nyúucarij huá'xijtye'en. ¹³ Ji'nye camu tyámua' een i Dios jimi a'íimaj i maj janamuj mana'aj i nyúucarij, sulu a'íimaj i maj a'yan ricij je'ej ti tyá'xaj i nyúucarij. ¹⁴ Ji'nye a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can, i maj quee a'náj ja'ancuriáa' i nyúucarij, a'yaa mu tyá'astijre' je'ej maj jujíimua'aj mana'aj tyéejtyoovej i jutzájta', a'íj mu jin jujíimua'aj tyúu'ijtye' i junyúucaa jíme', ¹⁵ a'íimaj mu a'yan tyúusejrataj je'ej ti tyá'xie've' i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'íi pu hua'tzajta' séejre'. A'íi pu ajta jaséjrataj i maj jin ma'umuámua're', ajta i hua'mua'tziira'aj pu'ij hua' jitze tyo'ojpuá'ritye'ej nusu hua' japua huatányuusij, ¹⁶ a'ájna xicáara' jitze tí'ij i Ciríistu' huá'xijtye'en i Dios jitze ma'can, néijmi'caa i tyeítyee je'ej maj tyi'tíj huáruuj avíitzij jíme', ajta i nyúucarij jitze ma'can i nyej

nyáaj jamuáa'ixaa.

A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, ajta i nyúucarij Moisés ti jaatyájtoo

¹⁷ Pajta muáaj mu paj a'íjci jitze ajtyáma'can i Israel, pajta já'astijre' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, pajta á'tzaahuatye' i Dios jimi. ¹⁸ Páamua'reej je'ej ti a'íin tyá'xie've', pajta jamua'tyej a'íjci i nyúucarij i ti tyí'muamua'tyej pej pij tyámua' eenye'. ¹⁹ A'yaa paj tyí'mua'tzej paj jaayí'tin paj tyihuó'mua'tyej a'íjma i maj quee a'náj tyi'huóomua'aj, pajta tyámua' tyihuo'tyéjeevej a'íjma i maj táca'riste' séejre', ²⁰ pajta a'yan tyí'mua'tzej paj jaayí'tin paj tyihuó'mua'tyej a'íjma i ti quee huá'miteeraste' je'ej ti tyi'tyéevijtij, nusu i maj quee óotzaahuatye', ji'nye a'íj paj jitze tyía'mua'tyej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, i ti ji'r'é'can jime'. ²¹ Típua'aj a'yan petyihuá'mua'tyej i séecan, ¿ji'nye een jime' pequee a'yan tyi' amua'tyej asíj? Típua'aj a'yan petyihuá'mua'tyej maj quee tyí'nahua'aj, ¿ji'nye pej pij muáaj tyí'nahua'? ²² A'yaa paj pajta tyihuá'ixaatye' tijin maj quee juxana'ciria'aj, ¿ji'nye pej pij muáaj tyí'xana'cire'? Típua'aj quee mua'ránajchij maj hua'najchej i sánturij, ¿ji'nye pej pij tyí'nahua' hua' tyeyúuj tzajta'? ²³ A'íj paj jitze á'atzaahuatye' i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, pajta períj jaatyáxaahuataca' i Dios, ji'nye capáj a'yan ricij je'ej ti a'íin tyí'ijta. ²⁴ A'íj pu jin a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: "A'íimaj i maj quee tyá'tzaahuatye' mu je'ej

pua'aj yó'sej i Dios, ji'nye mua'aj xu quee xá'pui' ricij."

²⁵ A'yaa pu tyi'ja'yájna tijin a'íjna i ti já'astijre' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyi'ijta, tyi'táj pu jin je'ej tyeetyáhuüre'ej, ajta tipua'aj quee a'yan rijcaj je'ej ti tyi'ijta i nyúucarij, a'yaa mu ja'uurej mati'ij huó'ruuj a'íjma i maj séej chuég japua já'ma'can. ²⁶ Ajta tipua'aj a'íjna i ti séej chuég japua já'ma'can já'astijria'aj i nyúucarij i maj jin tyi'ijta, a'yaa mu jaatámua'sij tijin Israel pu jitze ajtyáma'can, tyij ajta quee a'yan tyi'ja'yájnatán. ²⁷ A'íjna i ti a'yan ricij je'ej ti tyi'ijta i nyúucarij, tyij ajta quee ja'antysisjchaca' i junavíj, a'íi pu ja'xijtye'en a'íjci i ti ja'ancuriáa' i nyúucarij ajta ja'antysisjchaca' i junavíj. ²⁸ Ji'nye a'íjna i ti Israel jitze ajtyáma'can, capu a'íi na'aj juxie've' i ti jéjre'citze' séejre', ajta tipua'aj ja'antysisjchaca' i junavíj, capu ajta a'íi na'aj juxie've' ti'ij a'yan eenye' i jutyévíj jitze. ²⁹ A'íjna i ti tzáahuatyi'ra'aj jin Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa pu ajta een i jutzájta', ajta a'íjna i ti ja'antysisjchaca' i junavíj, a'yaa pu hu-atóomua'aj ti tyámua' een i juxiéjnyu'caa tzajta', capu a'íi na'aj i ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze, sulu a'íi pu jéetze' juxie've' i júuricama'ra' i Dios. A'táj ti a'íjna jin néijmi'i a'yan ricij, a'íi pu tyámua' een, ajta quee i tyeétyee jimi je'ráma'can, sulu i Dios pu jimi je'ráma'can.

3

¹ A'yaa pu'ij, ¿nyiquij tyi'táj jin je'ej tye'tyáhu'rrii a'íjci i a'táj ti Israel jitze

ajtyáma'cantaj nusu i ti ja'antysisíjchaca' i junavíj? ² A'yaa pu tyi'ja'yájna ti jéehua tya'ancuriáa'sij, ajta jéehua jatyáhui'rii, ji'nye Dios pu anaquéej jaatyájtoo i junyúucaa a'íjma jimi i maj Israel jitze ajtyáma'can. ³ ¿Ji'nye na'quij tye'mej? ¿Nyiquij i Dios ajta je'ej pua'aj rinyij a'íjna jime' i maj meríj i tyétyacaa je'ej pua'aj huaríj? ⁴ Capu xaa nyu'uj. Dios pu tzáahuatyi'ra'aj jin séejre' ajta ji'récán jime' tí'ij na'aj jusén jime', tyij majta i tyétyacaa jéehua tyí'hue'tacaa, miche' a'yan eenye', ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjn:

A'yaa mu tyá'mua'reeren paj tyámua' tyi'tyía'cha'ij a'íjna jime' je'ej paj tyí'xaj, pajta tyu'tyámue'tíj mati'ij muá'xíjtye'ej.

⁵ Ajta tipua'aj a'íjna jime' i tyaj je'ej pua'aj ricij jin séejre'ej tí i Dios jí'reenye'ej séejre', ¿ji'nye tyetyu'taxájtaj? ¿Nyiquij a'yan tyetyu'taxájtaj tí i Dios quee xá'pui' ricij tí'ijta puéjtzij taatá'an? (A'yaa mu tyí'xaj a'íimaj i maj quee jamua'tyej i Dios.) ⁶ ¡Catu xaa nyu'uj! Ji'nye tipua'aj i Dios quee tyi'tíj tyámua' uuriaj ityájma jimi, ¿ji'nye tyí'rij tí'ij huo'xíjtye'en néijmi'caa i maj yan huacháatimee i cháanacaj japua?

⁷ Ajta tipua'aj a'íjna i nyaj jin tyí'hue'taj a'yan tyí'huire'ej tí'ij i Dios jéetze' tyámua' huataséjre'en, ¿ji'nye een jime' i Dios a'yan tyiná'xíjtye' a'íjci jime' i nyaj jin ootyá'itzee jimi? ⁸ Ajta tipua'aj a'yan tyí'eenye', ¿nyij a'yan tyúuxie've' tyaj je'ej pua'aj huárinyij ta'aj ij a'ín huataséjre'en i tí naa een? A'yaa mu séecan nye jitze tyí'pua'ritye' mej mij tyina'antyí'uunyi'

je'ej nyaj tyihuá'mua'tyej, ajta a'íjima a'yaa pu tyihuá'ci'tyij mej mij jajpuéetzij muá'ra'nyij.

Néijmi'i tu á'itzeere' i Dios jimi

⁹ ¿Ji'nye na'quij? ¿Nyiquij jéetze' tatyáhu'i'rii ityájma i tyaj Israel jitze ajtyáma'can? Capu xaa nyu'uj, ji'nye tu'ríj a'yan tyaataxájtaca' tíjin a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can, néijmi'i mu meríj je'ej pua'aj huaríj, ¹⁰ ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin:

Capu síj a'tíj séejre' ti tyámua' tyi'tyúucha'íj.

¹¹ Capu a'tíj séejre' ti tyojó'itej,

capu ma' a'tíj ti jahuoocaj i Dios.

¹² Néijmi'i mu meríj je'ej pua'aj huaríj,

majta néijmi'i meríj huóoxana'cirej.

Capu ma' a'tíj ti tyámua' tyi'tyúucha'íj.

Capu na'aj síj a'tíj ma' já'sejre'.

¹³ Je'ej pu pua'aj namuajre' je'ej maj tyí'xaj,

ajta i hua' nyanúu pu jéehua tyí'hue'tacaa,

hua' tyenyij jitze pu aviitzi' i huá've'rij cú'cu'uj
ti jitze éejnyinyii

¹⁴ ajta i maj jin je'ej pua'aj tyihuo'xáj i juxa'aj tyeítjee, mej mij tyúujaaxiejvi'.

¹⁵ Ca'nácan mu jo'huáachajci'ij mej mij séej huajé'caj,

¹⁶ jéehua pu je'ej pua'aj tyí'een jo'maj joojú',

¹⁷ camu jamua'reej je'ej maj juxáahua
tyí'tyesejre'ej.

¹⁸ Capu je'ej huá'miteeraste' mej mij jaatyátzaahuatye'en i Dios, nusu maj jáatziinye'en.

19 A'yaa tu tyá'mua'reej tijin néijmi'i je'ej ti tyá'xaj i yu'xarij jitze, a'yaa pu tyihuá'ixaatye' a'íjma i maj a'íjna jin tyí'ijta, mej mij néijmi'i tyu'tyátzaahuatye'en, majta néijmi'i i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua jáamua'reej maj quee xá'pui' huaríj i Dios jimi, ²⁰ ji'nye capu i'ríj ti a'tíj a'yan tyu'taxáj yee néijmi'i pu ará'astej i nyúucarij, tí'ij ajta a'yan tyúuxie've'ej tí'ij Dios a'yan jaatámua'tyij yee tyámua' pu tyi'tyúucha'íj, ji'nye a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta a'yaa pu tyí'huiire' tyej tyij a'íjna jin jáamua'reej i tyaj jin quee xá'pui' huaríj.

Je'ej ti tyú'rij tyaj ji'r'é'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi

21 Ajta ijíij, Dios pu arí a'yan tyitaataséjra je'ej ti tyí'rij tyej tyij ji'r'é'nye'ej jimi huatyá'itzeere'en, ajta a'yan cha'tána'aj tyí'ta'ixaatye' a'íjna i nyúucarij, majta a'íimaj i maj ará'tyeej tyí'xajtaca'aj i Dios jitze ma'can, ²² a'íjna i siaj jin tyá'tzaahuatye' i Ciriístu' jimi, a'íj pu jin i Dios tyámua' tyajamuaatyátoosij. Ji'nye néijmi'i mu juxa'aj mana'aj een i Dios jimi, ²³ néijmi'i mu meríj ootyá'itzee, a'íj mu jin a' imuáj já'sejre' i Dios jimi. ²⁴ Ajta i Dios pu juxié'vi'ra' jin a'yan tyihuo'xá'pui'intari'ri' mej mij ji'réenya'aj huatyá'itzeere'en, a'íj pu jin hua' japua huatanyúj a'íjci jime' je'ej ti huaríj i Ciriístu' tí ajta Jesús pué'een. ²⁵ Dios pu a'yan jáaruuj tí'ij i Ciriístu' je'ráxire'en i juxúure', ajta je'en a'íjna jin tyihuo'tú'uunyi' i maj jin ootyá'itzee. Ajta tí'ij tyihuo'tú'uunyi' a'yaa pu tyúuxie've' maj tyá'antzaahuatye'en. Dios pu

a'yan tyaataséejrataca' je'ej ti a'íin tyámua' ta'uurej, tyitaata'úunyi'ran a'íjna i tyaj jin aamí' ootyá'itzee, ²⁶ ji'nye a'íi pu tajíme' tyi'ijchó've'ej. A'yaa pu huaríj mej mij a'íimaj i tyeítyee ijíj maj séejre' jaaséej i ti a'íin tyámua' táaruuj, ji'nye a'íi pu ji'réenya'aj séejre', a'yaa pu'ij ajta tyámua' huá'uurej a'íjma i maj tyá'tzaahuatye' i Jesús jimi.

²⁷ ¿Jo'nyij je'ej je'en a'íjna i ti jin i tyéviij óotzaahuatye' i Dios jimi? Capu che' ma' já'sejre', ¿ji'nye een jime'? Capu a'íjna jime' maj ja'rá'astijrej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'íjna jime' i maj tyá'antzaahuaaj i Ciríistu' jimi. ²⁸ A'yaa tutyij tyá'mua'reej tijin: Dios pu tyámua' ja'uurej i tyéviij, capu ij tyi'tíj je'ej tye'tyáhuí'rii ti néijmi'i ará'astijre'en a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

²⁹ ¿Nyiquij i Dios a'íjma na'aj hua' Dios i maj Israel jitze ajtyáma'can? ¿Nyiquee hua' Dios pué'een a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can? Jee xaa nyu'uj, a'íi pu ajta hua' Dios pué'een néijmi'caa i maj séej chuéj japua já'ma'can, ³⁰ ji'nye síj pu'uj séejre' i Dios, a'íi pu a'íin pué'een i ti tyámua' huá'uurej a'íjma i maj tyá'tzaahuatye', ajta quee jitzán juxie've' tipua'aj Israel jitze mua'ajtyáma'cantaj nusu mequee. ³¹ ¿Nyiquij a'íjna jin tyá'uunan a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta a'íjci jime' tyej tyá'tzaahuatye'? Catu xaa nyu'uj. Sulu a'íj tu jin a'yan tyá'nejmi'tare'en.

4

Je'ej ti huaríj a'íjna i Abraham

¹ ¿Ji'nye tyana'aj tyij tyaataxájta je'ej ti tyi'táj tyu'mué'tij i Dios jimi a'íjna i Abraham?

² A'yaa xaa nyu'uj tyi'ja'yájna, tipua'aj a'yan metyáamua'tyijche' i Abraham yee tyámua' pu tyí'tyevij a'íjci jime' je'ej ti tyi'táj huáruuj, aj pu xaa i'ríitacaj ti jusíj ahuóotzaahuatye'nyijche', ajta capu je'ej tyí'rij ti a'yan huárinyij i Dios jimi.

³ Ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjn: “Abraham pu ja'antzaahuaj i Dios,

a'íj pu jín i Dios a'yan tyaamua'aj ajta a'yan tyaataxájtaca' tíjn tyámua' pu tyí'tyevij.”

⁴ Ajta a'yájna tipua'aj a'táj tyi'táj jín tyí'muarie'ej, camu tyi'táj jaatapu'éjve'sij juxié'vi'ra' jime',

sulu metyá'najchitye'en a'íjci jime' i ti a'íin tyu'muáriej.

⁵ Ajta tipua'aj a'táj tyá'tzaahuatye'ej ti i Dios jaayí'tin ti tyámua' jáa'uurej i tyévij ti jéehua jimi á'itzeere',

Dios pu ajta a'yan tyaataxájta ti tyámua' tyí'tyevij a'íjna i a'táj, tyij ajta quee tyi'táj xá'pu' huáruuj.

⁶ David pu a'yan cha'tána'aj tyu'taxájtaca' a'íjci jime' i a'táj ti Dios a'yan tyá'xaj yee ti tyámua' tyí'tyevij, quee a'yan tyaataxáatan tyi'táj ti je'ej huáruuj.

⁷ A'yaa pu tyu'taxájtaca' i David tíjn:

Miche' huatóotyamua've'en a'íimaj i Dios ti tyihuo'tú'uunyi'ri' i maj jín quee xá'pu' huaríj a'íjci jimi.

⁸ Che' huatóotyamua've'en a'íjna i tyévij ti Dios quee jitzán tyi'pua'ritye' i ti jín ootyá'itzee a'íjci jimi.

9 ¿NyiQUIIJ a'íjma na'aj ci'puaj i maj meríj ja'antyisíjchaca' i junavíj, a'íjna i ti jin Dios tyámua' tyihua'tá'caa, ca' ajta hua'ci'puaj i séecan i maj quee a'yan tye'entyisíjchaca' i junavíj? A'yaa tu tyeríj tyaataxájtaca' a'íjci i Abraham, ti Dios a'yan jaatamua'aj tijin tyámua' pu tyí'tyevij a'íjci jime' ti a'íin tyá'antzaahuaj. 10 Ajta, ¿a'najnyí a'yan tyaataxájtaca' i Dios? ¿NyiQUIIJ ti'ij i Abraham ja'antyisíjchaca' i junavíj ca' ti'ij quee xu ja'antyisíichava'caj? Capu ti'ij ja'antyisíjchaca' i junavíj, sulu jájcuaj imuáj pu a'yan tyaataxájtaca'. 11 Aj pu'ij Abraham ja'antyisíjchaca' i junavíj, mej mij jáamua'reej tijin Dios pu arí a'yan tyaataxájtaca' ti tyámua' tyí'tyevij, a'íjci jime' ti tyá'tzaahuatye'. A'íj pu jin i Abraham a'íin pué'een i hua' táataj néijmi'caa i maj tyá'tzaahuatye', tyij majta quee xu ja'antyisíjchaca' i junavíj, Dios pu a'yan cha'taj na'aj tyihuo'taxájtaj tijin tyámua' mu tyí'tyetyeityee. 12 Ajta i Abraham, a'íi pu ajta hua' táataj pué'een i maj ja'antysisí'chej i junavíj, ajta a'íjma i maj tyámua' tyityetyúucha'ij ti'ij ajta a'íjna i Abraham, ti ajta tyá'tzaahuatya'ca'aj ti'ij quee xu ja'antyisíichava'caj i junavíj.

I ti jin Dios tya'tóoratziiri' a'íjma jimi i maj Abraham jitzee eeráma'can

13 A'yaa pu i Dios tya'táratziiri' a'íjci i Abraham, ajta a'íjma i maj jitzán eeráanyesij ti a'yan tyihuá'ci'tyij néijmi'i i cháanacaj, capu a'yan tya'tácatyíij a'íjma jimi i maj ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'íjma jimi i maj tyámua' tyityetyúucha'ij majta tyá'tzaahuatye'.

14 Típua'aj a'íimaj a'yan tyi'tíj metya'ancuria'an i maj já'astijre' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, capu ij che' tyi'tíj je'ej tyí'huiire' i maj jin tyá'tzaahuatye', capu ajta che' tyi'tíj huiire' i ti jin Dios tya'tóoratziiri'. 15 Ji'nye puéjtzij pu hua'tá'caa a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, ajta jo'tij quee já'sejre' i nyúucarij maj jin tyí'ijta, camu majta tyi'tíj jin já'itzeere' a'íjci jimi i nyúucarij.

16 A'íj pu jin, ta'aj ij a'íjna i ti jin i Dios tya'táratziiri' i Abraham a'íjma jimi huatyá'itzeere'en i maj jitzán eeráma'can, a'yaa pu huápua'aj hua' jimi tyí'sejre' a'íjna jime' i maj tyá'tzaahuatye'. A'yaa pu'ij huatóomua'aj tíquee a'íjma na'aj jimi tya'tóoratziiri' i maj ja'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'íjma pu ajta jimi i maj a'yan cha'taj mana'aj tyá'tzaahuatye' tí'ij i Abraham. A'íj pu jin a'ín pué'een i tataataj néijmi'caa ityájma, 17 a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin: “A'yaa nu tyimua'antyáarujtye pej pij hua' táataj pué'eenye' mui'caa i tyeítyee.” A'íi pu a'ín pué'een i Dios, i Abraham ti jimi tyá'antzaahuaj, a'íi pu a'ín pué'een i Dios ti jaayí'tin ti huo'tájuuritye'en a'íjma i maj meríj huácuij, ajta tyí'taahuaj tyi'tíj tíquee xu tyí'sejre'.

18 Ajta a'íjna i Abraham, a'yaa pu tyá'antzaahuaj maj mue'tíj jitzán eerányesij i tyeítyee je'ej ti Dios tya'táratziiri', a'íj pu jin a'ín pue'éenye'ej ta'raj i hua' táataj mui'caa i tyeítyee, a'yájna tí'ij i Dios tyaaté'exaa tíjin: “Mue'tíj mu i tyeítyee a' jitze eerányesij.”

19 Ajta i ti jin tyá'tzaahuatya'ca'aj a'íjna i Abraham capu huatyápua'riaca', majta arí tin anxityej nyinyi'ra'aj jájcha'íica'aj, ajta a'íjna i Sara ti íira'ra'an pué'eenye'ej a'íi pu ajta arí ucarístaca'aj, a'íj pu jin a'yan tyí'mua'ajcaa ti quee che' je'ej tyí'riitaca'aj mej mij tyiyóoj muá'ra'nyij. 20 Capu jaatáxaahuataca' capu ajta quee che' jitzán tyi'ca'nyajca'aj je'ej ti i Dios tya'táratziiri', sulu jéetze' pu tyá'antzaahuaj. Ajta tyaatatyójtzi'rej i Dios, 21 a'yan tyá'tzaahuatye'ej ti i Dios a'yan rinyij je'ej ti arí tya'táratziiri'. 22 A'íj pu jin i Dios a'yan jaatamua'aj a'íjci i Abraham ti tyámua' tyi'tyúucha'íica'aj a'íjci jimi.

23 Ajta a'íjci jime' ti i Dios a'yan jaatamua'aj, capu a'yan tyé'yu'si'huaca'aj ti'ij a'yaa na'aj tyáaci'tyij a'íjci i Abraham, 24 sulu a'yaa pu ajta tyo'tyéyu'si'huaca' ityájma jimi. Ji'nye Dios pu a'yan cha'taj na'aj tyí'tamua'tyej a'íjci jime' i tyaj jin tyá'tzaahuatye', tipua'aj tyetyá'antzaahuatye'en a'íjci jimi i ti jaatájuurityej a'íjci i Jesús ti tavástara' pué'een, 25 i ti huatátuiihuaca' ti'ij tajitzé ma'can huámu'i'nyij, a'íjci jime' tyaj quee xá'pui' huaríj i Dios jimi, ajta je'en Dios jaatájuurityej ti'ij ityájma tyámua' tyitaatyátoonyij.

5

I tyaj jin jáamua'reej ti i Dios jéehua taxie've'

1 Dios pu arí tyámua' tyitaatyájtoo, a'íjci jime' i tyej tyá'tzaahuatye', pu'ríj tyaj taxáahuaj séjre'ej i Dios jimi, tyajta tyaatatyójtzi're'en a'íjci i

tavástara' Jesús i ti ajta Ciríistu' pué'een. ² Ji'nye a'íi pu i Ciríistu' taatá'í'rútyej tyej tyij ajtyáxiirej i Dios jimi, a'íjci jime' i tyej tyá'tzaahuatye', tyej tyij huátatyamua've'en a'íjna jime' i ti tyámua' tyitaatyájtoo, tyámua' tutyij een, tyajta tatyamua've' a'íjci jime' tyaj jajchó've' a'ájna xicáara' i tyaj jamuán séeria'aj tá'ra'nyij i Dios. ³ Ajta quee a'íi na'aj, sulu a'íj tu tyajta jin tatyamua've' i tyaj jajpuéjtzij, ji'nye a'yaa tu tyá'mua'reej tijin a'íi pu ca'nyíjra'aj tatá'caa tyej tyij tyo'táviicue', ⁴ ajta i tyej tyámua' eenye' pu tatá'caa tyej tyij jéetze' tyámua' huárinyij, ajta i tyaj jéetze' tyámua' eenye' pu tatá'caa tyej tyij tyi'ijchó've'ej tyaj a'áa jo'tyá'ítzeere'en i Dios jimi. ⁵ Ajta i tyaj jin tyi'ijchó've' capu a'náj taatatyévi'raste'sij, ji'nye Dios pu ca'nyíjra'aj taatá' i tatzájta', a'íjci jime' ti ju júuricamej ityájma jimi huatyájto.

⁶ Ji'nye tyati'ij ityáj quee pújooriajva'aj tyaj tapuá huatányuunyij, Ciríistu' pu tajitzé ma'can huamuí' néijmi'caa ityájma i tyaj quee xá'pui' huaríj. ⁷ Jéehua pu tyési' ti a'tíj séej jitze ma'can huámui'nyij. Capu ajta a'tíj óoca'nyej ti séej jitze ma'can huámui'nyij i tyévi'ij ti tyámua' tyí'tyevij, nusu xaa a'tíj óoca'nyej ti jitzán ma'can huámui'nyij i a'tíj ti jéehua huápu'íj tyi'tíj xá'pui' huáruuj jimi. ⁸ Ajta i Dios pu a'yan tyitaataséjratyej ti huápu'íj taxie've', ji'nye tyati'ij tyooj jéehua a'ítzéeria'caj a'íjci jimi, Ciríistu' pu tajitzé ma'can huamuí'. ⁹ Ajta ijíj, ti'ij i Dios tyámua' tyitaatyájtoo a'íjci jime' ti Ciríistu' tajitzé ma'can huamuí', tyámua' pu'ij jéetze' tyí'tahuiire' ti'ij quee i

puéjtzij táaci'tyij. ¹⁰ A'yaa pu tyi'ja'yájna, ji'nye tyati'ij tyooj jajcha'íria'caj i Dios, a'íi pu tyámua' tyitaatyájtoo a'íjci jime' ti i yójra' tajitzé ma'can huamuí', jéetze' pu'ij tajapuá huatányuusij, tyej tyij tyámua' tyityeetyá'itzeere'en, ijíj tyaj tyeríj jimí ajtyu'uj. ¹¹ Ajta quee a'íi na'aj, sulu tyajta tu huatátatyamua've'sij i Dios jimi, a'íjci jime' ti i tavástara' Jesús i ti ajta Círíistu' pué'een tyámua' táaruuj, tyej tyij tyámua' tyityeetyá'itzeere'en i Dios jimi.

A'íjna i Adán ajta a'íjna i Círíistu'

¹² A'yaa pu tyi'ja'yájna, síj pu'uj i tyéviij ti je'ej pua'aj huaríj a'yan huataséjre i cháanacaj japua aj mu mij néijmi'i je'ej pua'aj huaríj, aj pu'ij a'yan atyojo're'nyej ti huamuí' a'íjna i a'táj, a'íj mu mij jin majta néijmi'i huácuij i maj a'íjci jitze i tyéviij eeráanyej, ji'nye néijmi'i mu majta ootyá'itzee i Dios jimi. ¹³ Ti'ij quee xu huatyátuiihuaca' i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, mu'ríj a'yan tyityá'itzeeria'ca'aj i tyeítyee i Dios jimi, ajta tipua'aj quee séjre'ej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, capu i'riitaca'aj ti séej a'yan tyo'xíjtye'en je'ej ti tyi'táj jin tyo'tyá'itzee. ¹⁴ Ajta ti'ij na'aj tyu'séjrej i Adán 'asta na'aj quee huataséjre a'íjna i Moisés, néijmi'i mu i tyeítyee huácuij i maj quee xá'puí' huaríj, tyij majta quee a'yan cha'taj mana'aj huaríj ti'ij a'íjna i Adán i ti'iquee ja'rá'astijrej je'ej ti i Dios tyaata'íj, ji'nye Adán pu a'yan éenye'ej ti'ij i ti ya'uvé'nyesij.

¹⁵ Ajta i ti jin ootyá'itzee a'íjna i Adán, capu a'yan cha'tána'aj een ti'ij i ti Dios juxié'vi'ra' jin

taatapuéjve. Ji'nye mue'táj mu huáacuii a'íjci jime' ti sáij ootyá'itzee i Dios jimi, ajta a'íjna i Dios ti taatapuéjve, a'íjci jime' je'ej ti i sáij i tyéviij huaríj juxié'vi'ra' jime', a'íi pu a'ín pué'een i Ciríistu', jéetze' pu'ij tyí'huiire' ajta ti'ij tyámua' tyihuo'tyátoonyij mui'caa i tyeítýee. ¹⁶ A'íjna i ti jin sáij ootyá'itzee i Dios jimi, capu a'yan cha'taj na'aj een ti'ij i ti Dios taatapuéjve, ji'nye ti'ij sáij i a'táj ootyá'itzee i Dios jimi, aj pu'ij huataséjre i puéjtzij, ajta i Dios ti taatapuéjve, a'íjci jime' i maj jéehua ootyá'itzee a'íjci jimi, a'íi pu tatá'caa tyej tyij jì'rè'nye'ej huatyá'itzeere'en a'íjci jimi. ¹⁷ Ji'nye a'íj mu jin huácuij i tyeítýee a'íjci jime' ti sáij na'aj i tyéviij quee xá'pui' huaríj, jéetze' pu'ij i Dios tyámua' ta'uurej a'íjci jime' i ti taatapuéjve, tyej tyij jì'rè'nye'ej huatyá'itzeere'en a'íjci jimi, a'íjci jime' je'ej ti huaríj a'íjna i tyéviij, a'íjna i Jesús ti ajta Ciríistu' pué'een.

¹⁸ Ajta a'íjna i ti jin quee tyámua' huaríj i Adán, Dios pu'ij néijmi'caa ooxíjtye i tyeítýee ti'ij puéjtzij huo'tá'an, a'yaa pu'ij ajta tye'rájraa mej mij néijmi'i jì'rè'nye'ej huatyá'itzeere'en, a'íjci jime' je'ej ti huaríj i Ciríistu' mata'aj mij júurij muá'ra'nyij jusén jime'. ¹⁹ A'yaa pu sáij na'aj i tyéviij quee tya'rá'astijre je'ej ti i Dios tyaata'íj, a'íj mu jin mue'táj ootyá'itzee i Dios jimi, a'yaa pu'ij ajta mui'caa tyu'cí'ij mej mij jì'rè'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi a'íjna jime' ti sáij i tyéviij ja'rá'astej i Dios, mej mij mue'táj tyámua' huárinyij i tyeítýee.

²⁰ Ajta a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'yaa pu een jin huatyátuiihuaca' ti'ij jéetze'

huataséjre'en i maj jin ootyá'itzee i Dios jimi, ajta tí'ij jéetze' huataséjre i maj jin ootyá'itzee, Dios pu ajta jéetze' tyámua' tyihuo'tá' juxié'vi'ra' jime'. ²¹ A'íjna i tí je'ej pua'aj een i Dios jimi, a'yaa pu tyihuo'mué'tij mej mij huácui'nyij, a'yaa pu cha'tána'aj tyu'tyámue'tij i tí jin Dios tyámua' tyitaatá', tyej tyij jí're'nye'ej huatyá'itzeere'en, ajta tyej tyij júurij tá'ra'nyij jusén jime' a'íjci jimi i tavástara' Jesús tí ajta Ciríistu' pué'een.

6

Ityáj tu júurij séejre' i Ciríistu' jimi

¹ ¿Ji'nye tyana'aj tyij tyu'taxájtaj? ¿Nyiquij tyooj atya'itzé'rihua'aj tá'ju'un ta'aj ij i Dios jéetze' tyámua' tyihuojó'mua'raj? ² Catu xaa nyu'uj. Tu'ríj ityáj huácuij a'íjci jimi i tí je'ej pua'aj een, ¿ji'nye ooj tyí'rij tyaj a'yan tyí'tyechaj ta'tya'itzé'rihua'aj tyi'táj jime' tiquee xá'pui' een i Dios jimi? ³ ¿Nyij sequée jamua'reej, siaj jimi ajtyáhuixij i Ciríistu' siati'ij huái'huaca', tyajta je'en jitzán ajtyáma'cantaj ta'raa tí'ij a'íin huamuí'? ⁴ Ji'nye tyati'ij huái'huaca' tyajta tu avá'nami'huaca' i Ciríistu' jamuán, tyajta huácui'iihuaca' tyej tyij huatájuurej tyajta je'en jájcuan jin chajca, a'yájna tí'ij i Ciríistu' tyu'tájuuriaca' a'íjci jime' i Dios tí néijmi'i jin putyí'uurej.

⁵ Típua'aj a'íjci jitze ta'ajtyáma'cantaj i Ciríistu' tí'ij a'íin huamuí', tyajta tu jitzán ajtyama'cáantaj ta'raj tí'ij a'íin huatájuuriaca'.

⁶ A'yaa tu tyá'mua'reej tíjin je'ej tyaj

jájcuaj tyi'tyítacha'íica'aj a'íi pu ajta jamuán óotateehuaca' i Ciríistu', ti'ij antyipua'rej a'íjna ti je'ej pua'aj een i tyaj jin tyítacha'íica'aj, ti'ij quee che' ca'nyíjra'aj tatá'care'en a'íjna i ti je'ej pua'aj een. ⁷ Ji'nye tipua'aj a'tíj arí huámuí'nyij, capu che' i'ríitaj ja'mej ti i ti je'ej pua'aj een tyaata'íjtye'en. ⁸ Tipua'aj tyeríj jamuán huácuij i Ciríistu', jitzán tutyij tyí'ca'nyej tyej tyajta jamuán júurij tá'ju'un. ⁹ A'yaa tu tyá'mua'reej tíjin ti'ij i Ciríistu' huatájuuriaca', capu che' i'ríj ti'ij ajtáhua'aj huámuí'nyij. Capu che' i'ríj ti ja'antymué'tin a'íjna i ti a'íjna jin tyí'ijta mej mij huácui'nyij. ¹⁰ Ji'nye i Ciríistu', ti'ij huamuí', a'yaa pu een jin huamuí' ti'ij jo'puá'ritye'en a'íjci i ti je'ej pua'aj een i maj jin tyúucha'íica'aj, ajta ti'ij huatájuuriaca', a'íi pu jin júurij ta'raa ti'ij i Dios jimi séjre'ej. ¹¹ A'yaa xu sij cha'taj siana'aj mua'aj tyá'mua'reeriaj siaj seríj huácuij a'íjci jimi i ti je'ej pua'aj een, maj siajta júurij i Dios jimi a'íjci jime' siaj seríj jitzán ajtyáma'can i Ciríistu' ti ajta Jesús pué'een.

¹² A'íj pu jin, caxu tyi'tá'care'en ti i ti je'ej pua'aj een tyajá'mua'ijtye'ej i ja'mua tzajta', caxu siajta já'astijria'aj a'íjci i ti je'ej pua'aj een i ti ja'mua tzajta' eerányinyii. ¹³ Caxu siajta jatui-iria'aj i ja'muatyévira' a'íjci i ti je'ej pua'aj een, siaj sij a'íjci jimi tyí'huiire'ej. Sulu siata'aj huatótonyij i Dios jimi, mati'ij tyeétyee maj meríj huácuij majta je'en huatájuuriaca' a'íjci jime' ti a'íin arí jamuáahuii, siata'aj jaatátuiire'en i jutyévira' siaj sij jaatyáhuiire'en tyi'tíj jime' ti xá'pui' een. ¹⁴ A'yaa pu quee che' a'náj tyaja-

muaata'íjtye'sij a'íjna i ti je'ej pua'aj een, ji'nye caxu ca'nyéjrij jin já'astijre' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, sulu a'íj xu jitze aróoca'nyej i ti i Dios juxié'vi'ra' jin tyámua' jamuáaruuj.

Típua'aj ca'nyéjrij jin mety'í huiiria'aj

¹⁵ ¿Ji'nye tyajamuá'miteeraste' mua'ajmaj? ¿Nyiquij tyooj je'ej pua'aj tyi'tyitacha'íj tá'ju'un a'íjci jime' ti Dios juxié'vi'ra' jin tyámua' tyitatá'caa, tyajta quee che' já'astijria'aj a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta? Catu xaa nyu'uj. ¹⁶ Mua'aj xu tyámua' tyá'mua'reej tíjin típua'aj xatóotoonyij a'tíj jimi siaj sij ca'nyéjrij jin ja'rá'astijre'en, mua'aj xu ca'nyéjrij jin jaatyáhuire'ej. Típua'aj a'yan setyá'astijria'aj a'íjci ti je'ej pua'aj een, a'íi pu jamuaatá'sij siaj sij huácui'nyij, na'ríj típua'aj a'yan setyeetyáhuire'en a'íjci i ti xá'pui' een, mua'aj xu júurij huatyá'itzeere'ej i Dios jimi. ¹⁷ Ajta tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios ja'mua jime', ji'nye mua'aj mu xu anaquéej ca'nyéjrij jin jahuiiria'ca'aj a'íjci ti je'ej pua'aj een, xu'rij ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij i maj jin tyajamaamuá'tyej. ¹⁸ Tí'ij Dios jamui'rájtoo siaj sij quee che' ca'nyéjrij jin jatyáhuirihua'an a'íjci i ti je'ej pua'aj een, a'yaa pu jamuáaruuj siaj sij jaatyáhuire'en a'íjci i ti xá'pui' een a'íjci jimi i Dios. ¹⁹ (A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' je'ej ti tyihuá'miteeraste' hua' tzajta' i tyeítjee, ji'nye óoche' pu jamuá'itziitye' siaj sij néijmi'i jo'itéej xá'ra'nyij.) A'yájna siati'ij ará'tyeej tyityaatóo'a' siaj sij jaatyáhuire'en a'íjci i ti je'ej pua'aj een, siaj sij jéehua huóoxana'cire'en

ì Dios jimi, a'yaa pu'ij tyúuxie've' siaj a'yan cha'taj siana'aj tyityaatóotoonyij néijmi'i jime' siaj sij jaatyáhuire'en ì ti xá'pui' een, siata'aj sij ji'ré'nye'ej huatyá'itzeere'en ì Dios jimi.

²⁰ Siatì'ij siooj jatyáhuirihua'aj a'íjci ì ti je'ej pua'aj een, caxu a'íjci jitze tyí'huirria'ca'aj ì ti xá'pui' een ì Dios jimi, ²¹ ¿tyi'tanyí ij jin je'ej tyajamuaatyáhuir? Ijij xu sij jutyevi'ra' a'íjci jime' je'ej siaj tyi'táj huáruuj, ji'nye ì ti je'ej pua'aj een, a'yaa pu tyu'tá'caa siaj sij a'íjci jin huácui'nyij. ²² Ajta ijij, ti'ij Dios jamui'rájtoosiaj sij quee che' jatyáhuirihua'an a'íjci ì ti je'ej pua'aj een, xu'ríj sij jahuire' ì Dios. A'íi pu xaa já'muahuire'en, ji'nye a'ij pu jitze eeráamej ì júuricamej ti naa een, ì siaj jin júurij xá'ju'un jusén jime'. ²³ A'yaa pu tyá'mue'tin ì a'táj ti huámu'nyij tipua'aj jaatyáhuire'en a'íjci ti je'ej pua'aj een, ajta ì ti Dios juxié'vi'ra' jin tyámua' tyitaatá', a'íi pu taatá'sij tyej tyij júurij huatyá'itzeere'en a'íjci jamuán ì Ciriistu' ti ajta Jesús pué'een, ì tavástara'.

7

Je'ej ti huatóomua'aj tipua'aj ì maj tyóovi'tin

¹ Nye'ihuáamua', mua'aj xu jamua'tyej ì yu'xarij ì maj jin tyí'ijta, a'yaa xu siajta tyá'mua'reej ti ì nyúucarij a'yan tyé'ijtye' ti'ij ooj júurij ì a'táj. ² Ajta a'yájna tipua'aj íiti' huicha'aj, a'yaa pu tyé'ijtye' a'ijna ì nyúucarij ti a'yan tyúuxie've' ti ì íiti' huatyá'itzeere'en ì jucín jamuán ti'ij ooj júurij, ajta tipua'aj ì cína'ra'an arí huámu'nyij, capu che' a'yan tye'íitye'ej ja'mej

i nyúucarij. ³ A'íj pu jin, tipua'aj séej jamuán huatyéviche'en, tí'íj ooj júurij i cína'ra'an, juxana'cire' a'íjna i íiti', ajta tipua'aj i cína'ra'an arí huámuí'nyij, a'íjna i nyúucarij capu che' tye'íitye'ej ta'mej, aj pu'ij i'ríitaj ja'mej tí séej tyáataj jamuán huatyéviche'en.

⁴ Siajta mua'aj, nye'ihuáamua', siati'íj jitzán ajtyáhuiixij i Ciriístu' aj xu sij siajta jamuán huácuij a'íjci jimi i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'íj xu jin mua'aj séej jitze ajtyáama'can, a'íi pu a'ín pu'éen i tí huamuí' ajta je'ej huatájuuriaca'. A'íj pu jin i'ríj tyej jaatátuiire'en i Dios i tyaj jin xá'puí' huaríj. ⁵ Ji'nye tyati'íj a'yan tyí'tyechajca'aj mati'íj i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'íj, a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'yaa pu tyitaatyáhuíi tyej tyij jáamua'reej tyaj quee xá'puí' rijcaa, a'íj tutyij huamue'tíj tyej tyij huácui'nyij. ⁶ Ajta ijíj tyaj tyeríj huácuij a'íjci jimi i nyúucarij tí néijmi'i jin tyí'ta'ijtya'ca'aj, tu'ríj taxáahuaj séejre' tyej tyij jaatyáhuíire'en i Dios a'íjci jime' i júuricamej tí jájcuaj, catu che' a'íjci jimi i nyúucarij tí mí'ma'can.

A'íjna i tí je'ej pua'aj een tí nye jitze séejre'

⁷ ¿Nyij a'yan tyetyu'taxájtaj tí i nyúucarij i maj jin tyí'ijta je'ej pua'aj een? Catu xaa nyu'uj, ji'nye canu a'yan tya'mua'rériaajche' tyi'tíj tí je'ej pua'aj een tipua'aj quee huatya'itzéere'nyijche' ityájma jimi a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta. Canu a'náj jamua'rériaajche' tí je'ej pua'aj een tipua'aj nyetyí'nyacua'tzaj, tipua'aj quee a'yan tyinaaté'exaatye'nyijche' a'íjna i nyúucarij yee: "Capáj tyí'nyacua'tzaj." ⁸ Ajta a'íjna i tí je'ej

pua'aj een a'íj pu jitze huóoca'an, ti'ij nye jitze jaatyátoonyij néijmi'i i ti je'ej pua'aj een. Ji'nye tipua'aj quee séjre'ej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, capu i'ríj tyaj jáamua'reej tyi'táj ti je'ej pua'aj een. ⁹ Ajta jájcuaj imuáj, nyaxáahuaj nu jo'chá'canya'aj, canu tyi'táj mua'reeriaca'aj, ajta nyati'ij jáamua'reeri' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, aj pu'ij jéetze' huataséjre nye jimi a'íjna i ti je'ej pua'aj een, aj nu nyij huamuí'. ¹⁰ Ajta a'íjna i nyúucarij ti tyámua' tyinaatá'nyijche' nyej nyij júurij ná'ra'nyij, a'yaa pu tyino'xíjtyej nyej nyij huámui'nyij, ¹¹ ji'nye a'íjna i ti je'ej pua'aj een a'íi pu náacuanamuaj nyej nyij quee ja'rá'astej a'íjci i nyúucarij, a'íj pu'ij jin i nyúucarij no'xíjtyej nyej nyij huámui'nyij.

¹² A'íj pu jin tyámua' een a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, ajta quee tyi'táj ja'itziitye', néijmi'i pu xá'pui' een. ¹³ Ajta ji'nye na'quij, ¿nyiquij a'íjna i ti xá'pui' een no'xíjtyej nyej nyij huámui'nyij? Capu xaa nyu'uj. A'yaa pu tyúuxie'va'ca'aj ti huataséjre'en i ti je'ej pua'aj een, a'íj pu jin a'íjna i ti xá'pui' een no'xíjtyej nyej nyij a'íjci jin huámui'nyij, ti'ij ajta séeria'aj já'ra'nyij ti jéehua huápu'ij je'ej pua'aj huasé'rin i Dios jimi a'íjna i ti je'ej pua'aj een.

¹⁴ A'yaa tu tyá'mua'reej ti i nyúucarij a'íjna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios, nyajta nyáaj canu uhuájca'nyej, néijmi'i nu jin jahuire' a'íjci i ti je'ej pua'aj een. ¹⁵ Canu yó'itej je'ej nyaj een jime' jin a'yan tyi'tyínyecha'ij, ji'nye canu a'yan ricij je'ej nyaj tyá'xie've', ajta a'íjna i ti quee na'ránajchij, a'yaa nu a'íjci jin ricij.

16 Ajta tipua'aj a'yan nyarijca a'íjci jime' i tiquee na'ráanajchij, aj nu nyij a'yan tyá'mua'reeren ti xá'pui' een a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

17 A'íj nu jin quee che' nyáaj a'íin pué'een i ti a'yan ricij, sulu a'íjna i ti je'ej pua'aj een i ti ú'sejre' yunyatzájta'. 18 Ji'nye a'yaa nu tyá'mua'reej yunyatzájta', i nyahue'ra' jitze tiquee uhuájca'nyej, tiquee ú'sejre' i ti xá'pui' een, tyij nyajta a'yan tyá'xie've' nyaj a'yan huárinyij a'íjci jime' i ti xá'pui', canu pújoorej nyaj a'yan huárinyij. 19 Canu a'íjci jin a'yan ricij i ti xá'pui' i ti na'ráanajchij nyej nyij a'yan huárinyij, sulu a'íj nu jin je'ej pua'aj ricij i tiquee na'ráanajchij. 20 Arí ijíj, tipua'aj a'yan nyarijca a'íjci jime' je'ej tiquee tyina'ráanajchi, canu che' nyáaj a'íin pué'een i nyaj a'yan ricij, sulu a'íjna i ti je'ej pua'aj een ti ú'sejre' yunyatzájta'.

21 A'yaa pu'ij tyé'miteere' nyaj jaxie've' nyaj xá'pui' huárinyij, ajta canu pújoorej, ji'nye nye jitze pu séejre' a'íjna i ti je'ej pua'aj een. 22 I nyaxiéjnyu'caa nu jin jaxie've' nyaj ja'rá'astee a'íjci i Dios nyuucáaj, 23 a'íi pu nyo'se' a'íjna i ti je'ej pua'aj een a'íjci jamuán i ti tyí'ijta yu nyaxiéjnyu'caa tzajta'. A'íi pu a'íin pué'een i ti je'ej pua'aj een i ti tyí'ijta nyej jitze ti ajta arí naatyáají'quej.

24 Canu nyij che' je'ej tyéejtyoovej. ¿A'tanyíj nii'rátosij a'íjna jitze i nyaj jatyáhue'ra' tí'ij quee a'yan tyináaci'tyij nyaj huámui'nyij? 25 A'íi pu'uj i Dios, i nyaj tyé'tyojtzi're', a'íjci jitze ma'can je'ej ti huaríj a'íjna i Jesús, i Ciríistu' ti ajta tavástara' pué'een. A'yaa nu nyij tyiyó'itej

nyej jaatyáhuire'en je'ej ti tyeetyájtóo a'íjna i Dios i junyúucáa, nyajta quee nyaca'nyej a'íj nu nyij jin putya'huire' a'íjci i ti je'ej pua'aj een.

8

Tyej tyámua' tyi'tyítacha'íj je'ej ti tyá'xie've' i júuricama'ra' i Dios

¹ A'yaa pu'uj, capu che' tyi'tíj je'ej huá'uurej a'íjma i maj jitzán ajtyu'uj i Ciriístu', ti ajta Jesús pué'een, ² ji'nye a'íjna i nyúucaria'ra' i júuricama'ra' i Dios, i ti ajta tyu'tá'caa tyej tyij júurij tá'ra'nyij a'íjci jimi i Ciriístu', a'íj pu mui'rájtóo a'íjci jitze i ti je'ej pua'aj een ti ajta tyu'jé'caj. ³ Ji'nye i Dios pu a'yan huaríj je'ej ti'quee tyu'tá'riitariaca' ti a'yan huárinyij ityájma jimi a'íjna i nyúucarij i maj jin tyi'ijta Moisés ti jaatyájtóo, capu táahuii a'íjna i nyúucarij a'íjci jime' tyaj quee ja'viicue'raca'aj tyaj ja'rá'astej. A'íj pu jin Dios muyo'ta'ítayaca' i juyó'j ti'ij a'íj a'yan cha'tána'aj huataséjre'en mati'ij i tyétyacaa i maj je'ej pua'aj tyi-tyetyúucha'íj i Dios jimi, ti'ij huatóomu'vejritaj a'íjma jitze ma'can i maj ootyá'itzee i Dios jimi, a'yaa pu a'íjna jin huaríj ti'ij jo'xíjtye'en ti'ij quee che' tyi'ta'ítaya'aj já'ra'nyij a'íjna i ti je'ej pua'aj een. ⁴ A'íj pu a'yan huaríj tyej tyij ityáj ja'rá'astijre'en je'ej ti tyúuxie've' a'íjci jitze i nyúucarij, ji'nye catu che' a'yan tyi'tyítacha'íj a'íjci jime' i ti je'ej pua'aj een ti eerányinyii i tatzájta', sulu a'íj tu jitze arátaca'nyej i júuricama'ra' i Dios.

⁵ A'íimaj i maj a'yan tyityetyúucha'ij a'íjci jime' ti je'ej pua'aj een ti eerányinyii i hua' tzajta', a'yaa mu a'íjci jitze tyí'mua'tzej je'ej ti a'íin ca'nyíjra'aj tyihua'tá'caa, majta a'íimaj i maj a'íjci jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios, a'yaa mu a'íjci jin tyá'huoo je'ej ti tyá'xie've' a'íjna i júuricama'ra' i Dios. ⁶ Típua'aj a'tíj a'íjci jitze tyí'mua'ajcaj i ti je'ej pua'aj een ti tzajta' eerányinyii, a'yaa pu tyá'ci'tyij ti'ij huámu'nyij, ajta típua'aj a'tíj a'íjci jitze tyí'mua'ajcaa je'ej ti tyá'xie've' a'íjna i júuricama'ra' i Dios, a'íi pu júurij huatyá'itzeere'ej ajta tyámua' tyi'éenye'ej ja'mej a'íjci jimi. ⁷ Majta a'íimaj i maj a'íjci jitze tyí'mua'tzej i ti je'ej pua'aj een, a'íi mu jájcha'íire' i Dios, ji'nye camu jaxie've' majta quee pújoorej maj ja'rá'astej i nyúucaria'ra' i Dios. ⁸ A'íj pu jin a'íimaj i maj a'yan tyá'astijre' a'íjci ti je'ej pua'aj een ti hua' tzajta' eerányinyii, capu je'ej tyí'rij maj tyámua' tyaatá'an i Dios.

⁹ Sijta mua'aj caxu che' a'yan tyí'tyechej ti'ij i ti je'ej pua'aj een, sulu je'ej ti tyúuxie've' i júuricama'ra' jimi i Dios, ji'nye a'íi pu'ríj huatyá'itzee ja'mua jimi. Dios pu ja'mua tzajta' séejre'. Ajta a'íjna i tiquee jimi séejre' i júuricama'ra' i Ciriístu', capu Ciriístu' jitze ajtyáma'can. ¹⁰ Ajta típua'aj i Ciriístu' ja'mua tzajta' séjre'ej, a'íi pu ajta ja'mua tzajta' séejre' i júuricamej, ji'nye Dios pu arí tyámua' ja-muáaruuj, tyij ajta arí i ja'muatyévira' huamuí' a'íjci jitze i ti je'ej pua'aj een. ¹¹ Ajta típua'aj ja'mua tzajta' séjre'ej i júuricama'ra' i Dios ti jaatájuurityej a'íjci i Ciriístu', a'íi pu ajta

jaatájuuritye'sij i siaj jatyáhue'ra' a'íjci jime' ti i júuricama'ra' arí ja'mua tzajta' séejre'.

¹² A'íj pu jin nye'ihuáamua' a'yan tyúuxie've' ityájma jimi tyej tyij quee che' a'yan tyá'astijre'ej a'íjci ti je'ej pua'aj een i ti tatzájta' eerányinyii.

¹³ Ji'nye tipua'aj a'yan setyityetyúucha'íij a'íjci jime' i ti je'ej pua'aj een i ti eerányinyii ja'mua tzajta', a'yaa pu tyajá'muaci'tyij siaj huácul'nyij, ajta tipua'aj sequée che' já'astijria'aj a'íjci i ti je'ej pua'aj een ti eerányinyii i ja'mua tzajta', siajta je'en a'íjci jitze aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios, aj xu júurij xá'ju'un.

¹⁴ Néijmi'i i maj jitzán aróoca'nyej i júuricama'ra' i Dios, a'íi mu yójmua'mua' pué'een i Dios. ¹⁵ Siajta mua'aj caxu a'íjna ancuriáa' i júuricamej tí'ij ca'nyéjrij jin tyajamuata'íjtye'en siaj sij siajta jatziinya'aj a'íjci i ti tyajá'mua'ijtye', sulu a'íi pu a'íin pué'een i júuricama'ra' i ti a'yan já'mua'uurej siaj sij yójmua'mua' pue'éenye'ej xá'ra'nyij i Dios. A'íj tu júuricama'ra' jitze arataca'nyáaj tyij a'yan tyé'jee tíjin: “Muáaj paj tavástara' pué'een.”

¹⁶ Ajta a'íjna i júuricama'ra' i Dios, ajta i tajúuricamej, a'yaa mu cha'taj mana'aj tyá'mua'reej tyaj yójmua'mua' pué'een i Dios.

¹⁷ Ajta tyaj tyerij yójmua'mua' pué'een i Dios, tyi'tíj pu a'íjci jin ajta taci'tyij i Dios jimi jamuán i Ciriístu', ji'nye ityáj tu tyajta jamuán jajpuéjtzij i Ciriístu' tyajta tutyij jamuán séeria'aj tá'ju'un jusén jime'.

A'íjna ti huápuí'ij naa huasé'rihua'aj ta'mej ti ooj maja've'mej

18 A'yaa pu tyiná'miteeraste' nyéetzij, a'íjna i tyaj jin jajpuéjtzij íyan i cháanacaj japua, capu tyi'táj je'ej a'íjci jimi i tyaj jimi séeria'aj tá'ju'un tí'ij huataséjre'en i tavástara'.

19 Ajta tí'ij na'aj i ti a'yan tyí'sejre' i Dios ti tyú'taahuaca', a'íi mu jajchó've' a'ájna xicáara' tí'ij i Dios huatóosejrata ityájma jimi i tyaj yójmua'mua' pué'een.

20 Ji'nye néijmi'i tí'ij na'aj tyí'sejre' seequéj pu tyi'huóo'ruu tí'ij quee a'yan éenye'ej tá'ra'nyij je'ej ti tyá'xie'va'ca'aj i Dios, capu jusíj a'yan huóoruuj, sulu Dios pu juxié'vi'ra' jin a'yan tyeetyájtoo tí'ij jaajácuare'en majca'huáyee,

21 néijmi'i i ti tyí'sejre' pu tyi'ijchó've' a'ájna xicáara' ti jitzán Dios jaatyáhuüre'ej, tí'ij ajta tajamuán séeria'aj já'ra'nyij i tyaj yójmua'mua' pué'een.

22 A'yaa tu tyá'mua'reej ti a'yan tyí'een jo'táj na'aj i cháanacaj japua ti a'yan tyu'puéjtzij tí'ij tipua'aj íitaj ootacuí'nyej.

23 Tyajta ityáj a'yaa tu tyajta tya'ajpuéetzij, ji'nye pu'rij ityájma jimi séejre' i júuricama'ra' i Dios, ti a'íin pué'een i ta'nájcaj ti Dios a'yan tyita'táratziiri'. Jéehua tu jajpuéetzij a'yan tyetye'ejcho've'ej tí'ij táaci'tyij tyaj yójmua'mua' pué'eenye'ej tá'ra'nyij i Dios, tí'ij ajta i Dios japuan huatányuunyij i tatyévira'.

24 A'yaa pu een jin Dios tí'rájtoo tyej a'yan tye'ejchó've'ej a'íjci i tyaj quee xu jaséj. Ajta tipua'aj tyeríj jaséjraj i tyaj jajchó've', capu che' juxie've' tyaj jacho'va'aj. ¿Nyi a'táj tyi'táj tyicho've' ti arí jaaséj?

25 Ajta tipua'aj i tyaj jajchó've' tyequée xu jaséjraj, a'yaa pu tyúuxie've' tyaj jacho'va'aj tyequée

tyá'xaahuataj.

²⁶ A'yaa pu'ij ajta i júuricama'ra' i Dios tyí'tahuiire' a'íjci jime' tyaj quee je'ej rinyij tajímua'aj. Ji'nye catu jamua'reej tyi'táj ti nyúucarira' juxie've' tyej tyij huatyényuunyij, a'íj pu jin i júuricama'ra' i Dios tajitzé ma'can tyényuusij, a'yaa pu tyó'ci'xij ti'ij i tiquee tya'ancurí'rej, ji'nye capu i'ríj ti a'táj jaataxáj.

²⁷ Ajta a'íjna i Dios ti néijmi'i mua'reej je'ej tyaj tyí'mua'tzej i tatzájta', a'íi pu jamua'reej je'ej ti huatóomua'aj a'íjna i ti jahuoo i júuricama'ra', ji'nye a'íi pu hua' japua huatányuusij je'ej ti i Dios tyá'xie've'.

Néijmi'i tu jin tyu'tyámue'tij i Dios jimi

²⁸ A'yaa tu tyá'mua'reej ti Dios huá'huiire' ti'ij néijmi'i a'yan tye'rájra'nyij je'ej ti a'ín tyámua' tyihuo'tá'an a'íjma i maj jaxie've', a'íjma i ti arí a'ín hua'antyíhuoj ti'ij tyi'táj jin tyihua'antyárujtye'en. ²⁹ Ajta a'íjma i ti Dios jájcuaj imuáj arí huá'muajtyajca'aj, a'yaa pu tyihua'antyíhuoo ti'ij a'yan huó'uurej ti'ij a'íjna i yójra', ajta ti'ij a'ín pue'éenye'ej tá'ra'nyij i ta'nájcaj a'íjma jimi i ihuáamua'mua'.

³⁰ Ajta a'íjma i ti a'yan jájcuaj imuáj tyihua'antyíhuoo, a'íi pu ajta huo'tajé, ajta a'íjma i ti huo'tajé, a'íi pu tyámua' huó'ruuj mej mij ji'rénnya'aj huatyá'itzeere'en a'íjci jimi, ajta a'íjma i ti tyámua' huó'ruuj, a'íi pu huo'ta' mej mij jamuán séjre'ej muá'ra'nyij jusén jime'.

³¹ ¿Ji'nye tyajtáhua'aj tyu'taxájtaj? Típua'aj i Dios tajapuá nyuucanj, capu i'ríj ti a'táj

ta'antypuá'ritye'en ityájma. ³² Capu i Dios quee a'yan tyito'tyéchootzej i juyój, sulu a'íi pu tyu'tá' tí'ij huámui'nyij tajitzé ma'can i cúruuj jitze, ¿nyiquee a'yan cha'taj na'aj ij juxié'vi'ra' jin néijmi'i tyitaatapuéjve'sij, i tí tyí'sejre' i Ciriístu' jimi? ³³ ¿A'tanyíj a'yan tyihuá'xajtzi' a'íjma i Dios tí hua'antyhuj? Dios pu a'íin pué'een i tí tyámua' huá'uurej. ³⁴ ¿A'tanyíj puéjtzij huo'tá'sij? A'íi pu a'íin pué'een i Ciriístu' tí huamuí', ajta je'en huatájuuriaca', ijíj pu muáca'ta' i Dios já'sejre', a'íi pu'ij taatyáhuire'ej. ³⁵ ¿A'tanyíj ij tye'entyí'uunaj tí'ij i Ciriístu' quee che' taxie've'ej? ¿Nyiquij típua'aj tyi'táj tamuarie'riste'ej, na'ríj tyi'táj ta'itziitya'aj, ca' típua'aj je'ej pua'aj máta'uuriaj, nusu ty-atájcuuj, ca' típua'aj tyej quee je'ej tyéejviicue'raj, ca' típua'aj tyaj huácui'nyij? ³⁶ A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin:

Muéetzij jime' tu a'náj tina'aj á'taca'nyej tyej tyij huácui'nyij,

a'yaa mu ta'uurej mati'ij a'íimaj i cánya'xii i maj huá'cui'caa.

³⁷ Ajta néijmi'i jime' a'íjci, a'yaa tu tyu'tyámue'tij a'íjci jime' tí i Ciriístu' taaxié'vej. ³⁸ A'yaa nu tyámua' tyá'mua'reej tíquee tyi'táj tye'entyí'uunaj tí'ij quee che' i Dios taxie've'ej. Capu i tyaj júurij huatyá'itzeere'en, na'ríj tyaj huácui'nyij, na'ríj i maj tajapuá tyí'huire' i Dios jimi, na'ríj a'íimaj i maj tyí'huire' i tyiyáaru' jimi, je'ej tí tyí'ricij i tí tyí'sejre', nusu je'ej tí tyí'rinyij, ³⁹ típua'aj i tí jéetze' ájtyeej, na'ríj i tí jéetze' ajo'cátyee i tajityé, tyi'táj tina'aj

ti a'yan séejre' i Dios ti tyú'taahuaca'. Capu tyi'táj tye'entyí'uunaj i Dios ti jin taxie've' ajta taataséjratyey i Ciríistu' jimi, a'íjna i Jesús ti tavástara' pué'een.

9

Dios pu hua'antýíhuoj a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can

¹ A'yaa nu tzáahuatyí'ra'aj jin tyajá'mua'ixaatye' i Ciríistu' jimi, canu tyí'hue'taj. Ajta i nyaj jin ma'úumua'rej jamuán i júuricama'ra' i Dios, a'yaa mu tyí'nye'ixaatye' ti a'yan tyi'ja'yájna, ² jéehua nu nyaxaamujritye', nyajta a'náj tina'aj jajpuéjtzij i nyaxiéjnyu'caa tzajta', ³ a'yaa nu tyá'xie've' tipua'aj i'riitan na'ráanajchij ti Ciríistu' manúurieenyij, ti'ij na'antýipué'ra'itye'en hua' jitze ma'can i nye'ihuáamua', a'íjma i maj a'yan cha'taj mana'aj tyitye'ráanyej nyati'ij nyáaj. ⁴ A'íi mu Israel jitze ajtyáma'can, ajta i Dios huatyóoyojmua'tyej. Dios pu ajta huatyá'itzee hua' jimi a'íjna ti naa séeria'aj ta'raa, ajta hua' jimi tyu'tá' i junyúucca je'ej ti tya'ra'nyíche', majta a'íimaj, a'yaa mu tya'ancuriáa' a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, majta a'íjci i yi'ráj je'ej maj tyá'na'michej, ajta mui'caa jin tyihua'táratziiri'. ⁵ A'íi mu majta hua' jitze eeráma'can i tahuásimua'ci'ij, ajta hua' jitze pu a'yan tye'ráanyej a'íjna i Ciríistu' ti ajta a'íin pué'een i Dios i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, tyiche' a'náj tina'aj tyé'tyoytzi're'ej. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

6 Canu a'yan tyajá'mua'ixaatye' ti i nyúucarij quee tyi'tíj huiiria'ca'aj i Dios ti huo'ta' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, sulu a'íimaj i maj a'íjci jitze eeráanye'j i Israel, camu néijmi'i jì'ré'can jìme' a'íjci jitze ajtyáma'can. 7 Camu majta néijmi'i yójmua'mua' pué'een a'íjci i Abraham, sulu Dios pu a'yan tyaaté'exaatya'ca'aj tíjin: "A'íi mu a'íin pué'eenye'ej muá'ju'un a'yóojmua' i maj jitzán eerányesij a'íjci i Isaac." 8 A'yaa pu'ij tyi'ta'ixaatye' maj quee néijmi'i yójmua'mua' pué'een i Dios i maj Abraham jitze eeráanye'j, sulu a'íimaj i maj ja'tzaahuatye' a'íjci i ti jin Dios tya'tóoratziiri', a'íi mu a'íin pué'een i maj yójmua'mua' pué'een a'íjci i Abraham. 9 Ji'nye Dios pu a'yan tya'tóoratziiri' a'íjci jimi i Abraham tíjin: "A'náj nyaj nyeríj a'yan tyaaxá'pui'intare'j, nyáaj nu nyajtáhua'aj ya'uvé'nyesij, ajta i Sara pu arí tyiyóoj ta'mej."

10 Ajta quee a'íi na'aj. A'íimaj i maj hua'puaj i yójmua'mua' i Rebeca, a'íi pu a'íin pué'eenye'ej i hua' táataj a'íjna i Isaac, 11 Ajta mati'ij quee xu nánie'huacaj i maj hua'puaj, mati'ij quee xu tyi'tíj je'ej uuriáacaj, tipua'aj ti xá'pui'een, na'ríij ti je'ej pua'aj een, a'yaa pu Dios tyaaté'exaa a'íjci i hua' náanaj tíjin: "A'íjna ti vásti', a'íi pu jaatyáhuire'ej a'íjci i ti pá'ri'ij." 12-13 Ajta a'yan tíjin: "Nyáaj nu jaxie've' a'íjci Jacob, nyajta jájcha'íire' a'íjci i Esaú." A'yaa pu'ij tyé'miteere' je'ej ti ricij i Dios ti'ij a'íin séej avá'huoonyij, je'ej ti a'íin tyá'xie've', ajta quee a'yan tyaataxáatan je'ej ti tyi'tíj jin huaríj.

14 ¿Nyij a'íjci jin a'yan tyetyu'taxájtaj ti i Dios

quee xá'pui' ricij? Catu xaa nyu'uj. ¹⁵ Ji'nye Dios pu a'yan tyaaté'exaa a'íjci i Moisés tijin: “Nyáaj nu tyaatú'uunyi'raj a'tíj tina'aj ti a'yan tyina'ráanajchi, nyajta nu ja'ancu'vaxi'ij a'tíj ti ajta a'yan tyina'ráanajchi.” ¹⁶ A'yaa pu'ij, capu a'yan tyá'ci'tyij i a'tíj a'íjci jime' je'ej ti jusíj tyá'xie've', nusu je'ej ti tyi'tíj jin tyí'tyese', sulu je'ej ti i Dios tyá'ancu'vaxi'ij. ¹⁷ Ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze ti i Dios a'yan tyaaté'exaa a'íjci i rey Egipto ti tyejé'ijtaca'aj tijin: “A'yaa nu rey jime' tyimua'antyáaruajtje ney nyij a' jimi huo'taséjratye'en i nyaj jin néijmi'i putyí'uurej, ajta mej mij néijmi'que' náamua'tyij íyan i cháanacaj japua.” ¹⁸ A'yaa pu'ij i Dios tyá'cu'vej a'tíj ti a'yan tya'ráanajchi, ajta a'yan tya'tá'caa ti a'tíj a'yan tye'tyánaamuan i juxiéjnyu'caa a'tíj ti ajta a'yan tya'ráanajchi.

¹⁹ Ajta a'tíj pu a'yan tyu'taxájtaj tijin: “Tipua'aj a'yan tyi'ja'yájnatan, ¿ji'nye een jime' i Dios tajitzé tyí'pua'ritye', típua'aj a'ín jusíj a'yan ta'uurej?” ²⁰ ¡Pajta muáaj tyáati'! ¿A'tanyíj paj pué'een pej pij a'yan tyí'anyuuste' i Dios jimi? ¿Nyiquij i xá'rij a'yan tyaaté'exaatye'sij a'íjci i ti jaatyáataahuaca' yee: “Ji'nye een jime' a'yan petyinatyáataahuaca'?” ²¹ A'íjna i a'tíj ti xá'rij tyí'ta'huacaa, a'yaa pu tyu'tóoci'pua'j ti tyu'muárie'en i xarij jime', ti'ij séecan tyú'taahuaj i xá'rijtze ti naa tyu'sé'rin, ajta séecan ti cha'na'aj tina'aj tyí'huiire'.

²² Dios pu a'yan tyá'xie've' ti taataséjratye'en ti a'ín néijmi'i putyí'uurej, a'íj pu jin néijmi'i tyo'táviicue'ri' a'íjma jimi i ti a'yan tyi-

hua'tyévijtya'ca'aj mej mij jó'vetyij. ²³ A'yaa pu'ij ajta ityájma tyitaataséjra ti a'íin tyámua' tyihuo'tyájtoo a'íijma i ti hua'ancu'vajxi, ajta anaquéej tyámua' táaruuj tyej tyij hua' jitze ajtyáma'cantaj tá'ra'nyij. ²⁴ A'yaa pu i Dios tyitaatajé, ityájma i tyaj Israel jitze ajtyáma'can, ajta a'íijma i maj séej chuéj japua já'ma'can. ²⁵ A'yaa pu ajta tyo'tyéyu'xaca' i yu'xarij jitze a'íjna i Oseas tíjin:

A'íimaj i maj quee nyejitzé ajtyáma'cantaca'aj, a'yaa nu huo'támua'sij tíjin mu'ríj nyetyeítyeristyamua' pué'een, nyajta a'íijma i nyaj quee hua'xie'va'ca'aj, a'yaa nu nyajta tyihuo'taxájtaca' tíjin nyaj hua'xie've'.

²⁶ Ajta jo'maj a'yan tyihuojo'té'exaa i tyeítyee yee:

“Mua'aj xu quee nyetyeítyeristyamua' pué'een”, a'yaa mu tyihuo'taxájtaj maj yójmua'mua' pué'een i Dios ti júurij.

²⁷ Ajta a'íijma i maj Israel jitze ajtyáma'can, Isaías pu a'yan tyihuo'té'exaaaj tíjin: “Tyij majta jéehua i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yan a'chu ti'ij i séj ti a'áa ja'ajtyájcaj jo'tij ja'va'ástimee i jájrij, capu néijmi'caa huiire'en ti'ij i Dios hua' japua huatánuunyij, ²⁸ jí'nye jiye'tzín pu i Dios néijmi'i antyipuá'ritye'sij ti'ij puéjtzij huo'tá'an a'íijma i maj a'yan huacháatimee i cháanacaj japua.” ²⁹ A'yájna ti'ij ajta arí tyu'taxájtaca' a'íjna i Isaías tíjin:

Típua'aj i Dios ti néijmi'i jin antyúumua'reej quee taatá'nyijche',

tyej tyij séecan jitze eerama'cáantaj, a'yaa pu'ij
ajta tyi'ta'urényijche',
ti'ij tyihuó'ruuj i maj a'áa jo'cháatima'caa a
Sodoma majta a Gomorra.

*I maj jin ootyá'itzee i maj Israel jitze aj-
tyáma'can*

³⁰ ¿Ji'nye tyetyu'taxájtaj a'íjna jime'? Nyiquij
a'íjna jime' i tyaj jin tyá'tzaahuatye', i Dios
tyámua' huó'ruuj i maj quee tyá'tzaahuatye', i
maj majta jahuoca'aj mej mij ji'r'é'nye'ej hu-
atyá'itzeere'en i Dios jimi. ³¹ Majta a'íimaj i
maj Israel jitze ajtyáma'cantaca'aj, i maj a'yan
tyá'huoca'aj i nyúucarij jitze i maj jin tyí'ijta
mej mij ji'r'é'nye'ej huatyá'itzeere'en i Dios jimi,
a'íi mu quee ja'ancuriáa' i maj jahuoca'aj.
³² ¿Ji'nye een jime' mequee ja'ancuriáa'? A'yaa
mu een jin huamué'tichej maj quee a'íjna jitze
tyi'ca'nyajca'aj i maj jitzán tyá'tzaahuatye', sulu
je'ej maj tyi'tíj jin rijcaa. ³³ A'íj mu jin hua-
mué'tichej a'íjci jime' maj jaatyáxaahuataca'
a'íjci i ti a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin:
Nyáaj séej tyévi'j huata'ítyij a Sión,
a'yaa pu tyínaatyáhuire'ej ti'ij i tyetyéj i maj
jitzán éjcataj i tyétyacaa,
ajta i ti jitzán tyi'ca'nyej capu jaatatyévi'raste'sij.

10

¹ Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyá'xie've' i
nyaxiéjnyu'caa tzajta', nyajta a'yan tyá'huaviiij
i Dios ti'ij a'íin hue'rátóonyij i maj Israel jitze
ajtyáma'can. ² A'yaa nu tyámua' tyá'mua'reej
siaj jéehua jaxie've' siaj jaatyáhuire'en i Dios,

ajta a'íjna i siaj jin jaxie've' siaj sij a'yan huárinyij capu a'íjna jitze aróoca'nyej i ti ji'r'é'can jime'. ³ Ji'nye caxu jamua'reej ti i Dios a'ín pu'é'een i ti tyámua' huá'uurej i tyeítjee, jujímua'aj xu sij a'yan tyá'huoo siaj sij ji'r'é'nye'ej huatyá'itzeere'en, siajta quee a'yan ricij je'ej ti i Dios tyaaxá'pu'intarej ti'ij a'tíj ji'r'énya'aj jimi huatyá'itzeere'en a'íjci jimi. ⁴ Ajta a'íjna i nyúucarij i maj jin tyí'ijta a'í pu antyipuá'riaca' ti'ij i Ciríistu' yan uvé'nyej, a'yaa pu'ij tyí'rij siaj néijmi'i tyámua' tyityeetyá'itzeere'en a'íjci jime' siaj tyá'antzaahuatye'en i Ciríistu' jimi.

⁵ Ajta ti'ij a'tíj tyámua' tyu'tyá'itzeere'en a'íjna jitze ma'can i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, Moisés pu a'yan tyo'tyéyu'xaca' tíjin: "A'tíj ti ja'rá'astijre'en a'íjci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta, a'yaa pu tyúuxie've' ti néijmi'i a'íjci jitze aróoca'nyej i nyúucarij." ⁶ Ajta i ti jin a'tíj tyámua' tyu'tyá'itzeere'en a'íjna jimi i maj jitzán tyá'tzaahuatye', a'yaa pu tyá'xaj tíjin: "Capáj a'yan tyí'mua'ajcaj mua' tzajta' yee: ¿A'tanyíj tajapuá jo'ojnyésij?, ta'aj ij ya-java'cányijtye'en a'íjci i Ciríistu'", ⁷ na'ríij yee; ¿ajo'cárutyij tyétye' imuáj?, ta'aj ij je'tátoonyij i Ciríistu' hua' tzajta' i maj merij huácuij." ⁸ Tyi'tanyí na'aj putyí'xaj i ti a'yan yee: "A'íjna i nyúucarij a jimi pu séejre', ajta a'íjci jitze i paj jin ma'úumua'rej ajta a'xiéjnyu'caa tza-jta'." A'í pu a'ín pu'é'een i nyúucarij tyaj jitzán tyá'tzaahuatye' tyajta huá'ixaatye'. ⁹ Típua'aj a'yan petyu'taxáj yee Jesús pu

tavástara' pué'een, pajta a'xiéjnyu'caa tzajta' tyá'antzaahuatye'en ti i Dios jaatájuurityej, aj pu i Dios mui'rátoosij. ¹⁰ A'yaa pu tyúuxie've' paj a'xiéjnyu'caa jin tyá'antzaahuatye'en ti'ij muáahuiire'en, pajta mua' tyenyij jin jaataxáj ti i Jesús a'íin pué'een i Ciríistu', aj pu'ij Dios a japua huatányuusij.

¹¹ A'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “A'táj ti tyá'tzaahuatye' i Ciríistu' jimi, capu a'náj huatóotyevi'ra'astaj.” ¹² Majta juxa'aj mana'aj een i tavástara' jimi, a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, majta i maj séej chuéj japua já'ma'can, ji'nye sáij pu'uj a'íin pué'een i ti néijmi'caa tavástara', ajta néijmi'i tyi-hua'tá'caa je'ej ti sáij ajta sáij tyaatáhuaviiraj. ¹³ Ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' tijin: “A'táj tina'aj ti a'yan tyaatáhuoosij i tavástara' jimi, Dios pu japuan huatányuusij.” ¹⁴ Ajta ¿ji'nye tyí'rij maj huatyényuunyij i tavástara' jimi, tipua'aj mequee xu jimi tyá'tzaahuatye'? ¿Ajta ji'nye tyí'rij mej mij jimi tyá'antzaahuatye'en, tipua'aj mequee xu jáanamujri' ti a'táj jitzán ma'can tyihuó'ixaatye'en? ¿Ajta ji'nye metyá'namujran, tipua'aj quee a'táj huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i Dios? ¹⁵ ¿Ajta ji'nye metyihuá'ixaatye'en i nyúucarij tipua'aj mequee huata'ityi'huaj mej mij hua' jimi ujó'ju'? A'íj pu jin a'yan tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin: “Huápu'íj mu naa huasé'rin a'íimaj i maj huata'ityi'huaj mej mij huó'ixaatye'en i nyúucaria'ra' i tavástara'.”

¹⁶ Ajta camu néijmi'i ja'antzaahuaj i nyúucaria'ra' i Dios. A'yaa pu tyí'een ti'ij

tyu'taxájtaca' a'íjna i Isaías tijin: “Tavástara', ¿a'tanyíj ja'antzaahuatye'sij i nyúucarij i tyaj tyeríj huo'té'exaa?”¹⁷ A'yaa pu'ij tyí'een, aj pu i a'tíj tyá'antzaahuatye'sij tí'ij jáanamuj i nyúucarij, ajta a'íjna i nyúucarij a'íj pu jimi eeráma'can i nyúucaria'ra' jitze i Ciríistu'.

¹⁸ Nyajta nyáaj a'yaa nu tyí'ihuo' tijin: ¿Nyiquij mequee jáanamujri' i nyúucarij? Ji'nye mijta máanamujri'. A'yaa pu tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin:

Néijmi'que' pu huánamujre i huá'nyuucaa, ajta huá'nyuucaa, a'áa pu imuáj jó'namujrej jo'tij i cháanacaj joo'ástimee.

¹⁹ Nyajtáhua'aj nu a'yan tyu'ta'íhuo'sij tijin: ¿Nyiquij mequee jáamua'reeri' a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can?, anaquéej pu i Moisés a'yan tyu'taxájtaca' tijin:

“Nyáaj nu jamuaatá'sij sij tyíchueerej a'íjma jimi i maj quee chájta'naj pué'een, nyajta jamuaatá'sij sij tyinyínyu'caj a'íjma jimi i maj quee jaxie've' maj tyihuojo'itéej muá'ra'nyij.”

²⁰ Ajta i Isaías, a'yaa pu tya'huóoca'an ti a'yan tyu'taxáj tijin:

A'íimaj i maj quee nyahuoca'aj, a'íi mu náatyoj, nyajta a'íjma jimi huatányesejrataca' i maj quee nyéetzij nye ihuo'ca'aj.

²¹ Ajta i Isaías a'yaa pu tyihuo'taxájtaca' a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can tijin: “A'náj tina'aj nu huo'tyáhuui i maj séej chájta'naj jitze ja'chej i maj quee tyu'namuj majta quee tyihuojo'ítej.”

11

I Israel Dios ti ja'antyíhuoj

¹ A'yaa nu nyijta ijíj tyajá'mua'ihuo': ¿Ny-
 iquij i Dios arí mahuoohuá'xij a'íjma i maj
 tyeítyeristyamua'me'en pué'een? Capu xaa
 nyu'uj. Nyáaj nu nyajta Israel jitze ajtyáma'can,
 nyajta i Abraham jitze eeráma'can, nyajta hua'
 jitze ajtyáma'can a'íjma i maj Benjamín jitze
 eeráma'can. ² Tí'ij na'aj jájcua imuáj, Dios pu
 a'yan tyihuo'taxájtaca' a'íjma i maj Israel jitze
 ajtyáma'can maj tyeítyeristyamua' pué'eenye'ej,
 ajta ijíj capu eexúj mahuoohuá'xij. ¿Nyij se-
 quée jamua'reej je'ej ti tyé'yu'si' i yu'xarij jitze
 a'íj ti á'xaj i Elías, tí'ij a'yan tyaatáhuaviiri' i
 Dios tí'ij a'ín puéjtzij huo'tá'an a'íjma i maj
 Israel jitze ajtyáma'can? A'yaa pu tyu'taxájtaca'
 tíjín: ³ “Nyavástara', mu'ríj huo'cuij a'íjma
 i maj muéetzij jitze ma'can tyí'xaj, majta
 jaatyú'uunaxij i maj japuan tyí'mu'vejritacaa,
 nyáaj nu'uj nyij nyasíj huatyá'itzee nyajúurij,
 majta mu mij nyéetzij meríj nyeje'catamui'.”
⁴ Ajta i Dios a'yaa pu tyu'tanyúj tíjín: “Nu'ríj
 aráahua'puaj ví'ra'aj i tyeítyee ava'huoj i maj
 quee a'náj jaanájchaca' a'íjci i Baal.” ⁵ A'yaa
 mu cha'taj mana'aj cii tyí'tyesejre' ijíj i maj
 tyeítyeristyamua'me'en pué'een, a'íimaj i ti Dios
 juxié'vi'ra' jín hua'antyíhuoj. ⁶ Ajta típua'aj i
 Dios hua'antyíhuoj juxié'vi'ra' jíme', capu che'
 a'íjna jíme' je'ej maj tyityetyúucha'íica'aj, jí'nye
 típua'aj a'yan tyí'eenye', capu che' tyí'tíj je'ej
 tyí'huíire' i ti jín Dios hua'antyíhuoj juxié'vi'ra'
 jíme'.

⁷ ¿Ji'nye na'quij? A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can camu ja'ancuriáa' i maj jahuooa'aj, majta a'íimaj i Dios ti hua'antyíhuoj, a'íi mu xaa ja'ancuriáa'. Ji'nye i séecan huápui'ij mu quee tyihuojó'iteeca'aj, ⁸ a'yájna ti'ij tyá'xaj i yu'xarij jitze tijin: “Dios pu a'yan huó'ruuj mej mij quee tyámua'mua're'ej, a'yaa mu mij móoj ijíij een, capu je'ej huá'miteeraste' i maj jaséj camu majta yó'itej i maj janamuj.” ⁹ A'yaa pu ajta tyaataxájtaca' a'íjna i David tijin:

Miche' a'íjna jin huavívi'huaj i maj jin tyí'ye'estyaa,

mej mij jó'vatzij ajta je'en puéjtzij huo'ci'tyij.

¹⁰ Miche' aracúcu'nyij muá'ra'nyij mej mij quee che' ma'unyéjnye'rij,

Che' i hua' huarij antyúututaj jusén jime'.

Dios pu hui'rátosij a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can

¹¹ A'yaa nu nyijta ijíij tyajá'mua'ihuo' tijin: ¿Nyiquij huápui'ij néijmi'i jin muo'vátzij i maj Israel jitze ajtyáma'can ti'ij hua' japua rájve i puéjtzij? Capu xaa nyu'uj. Sulu mati'ij a'íimaj quee a'yan huaríj i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'íjma pu'ij huáhuui i maj séej chuéj japua já'ma'can mej mij júurij huatyá'itzeere'en, ajta mej mij a'íjna jin tyíchueerej i maj Israel jitze ajtyáma'can. ¹² A'yaa pu'ij tyu'tyáhuui a'íjna i maj jin huamué'tichej a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, mej mij a'íjna jin huo'tyáhuuire'en a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, jéetze' pu'ij tyámua' tye'mej a'íjma jimi a'ájna xicáara'

ti'ij tyámua' huá'uuren a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can.

¹³ Ajta tyi'tíj nu jamuaaté'exaatye'ej mua'ajmaj mu siaj quee Israel jitze ajtyáma'can. Ji'nye Dios pu a'íjma jimi naata'ítyaca' i maj quee Israel jitze ajtyáma'can, a'íj nu jin jéehua jaxie've' nyaj a'íjna jin jamuaatyáhuüre'en. ¹⁴ A'yaa nu tyá'xie've' mej mij séecan i nyetyeítyeristyamua' jamua'anchueere'en mua'ajmaj, mej mij majta a'íimaj tyá'antzaahuatye'en. ¹⁵ Ji'nye ti'ij i Dios mahuoohuá'xij a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa pu tyu'tyáhuü mej mij majtáhua'aj ajtyáxiirej i Dios jimi a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, ¿ji'nye tye'mej ti'ij i Dios ajtáhua'aj tyámua' tyihuo'tyéjeevej a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can? A'yaa pu tye'mej ti i Dios huo'tájuuritye'sij a'íjma i maj meríj huácuí'ijcaa ¹⁶ Ji'nye tìpua'aj a'tíj jaatámu'vejritaj i Dios jimi a'íjna i páan i ti anaquéj jaatyátaahuaca', néijmi'i pu ajta i cuéjtzij huatámu'vejrityi'huaca'. Tìpua'aj i Dios jimi huatámu'vejrityi'huaj i náana'ra' i ciyéj, néijmi'i pu i ciyáara' ajta huatámu'vejrityi'huaj.

¹⁷ A'íjna i aseitúunaj, i maj a'ín pué'een i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu je'cácaa tye'entyiná'xij i pi'istáara', majta je'en séej antyiví'ijtye i pi'istáa ti séej jitze ma'cantaca'aj i aseitúunaj ti jusíj ajnyéj, mua'aj xu a'ín pué'een. A'yaa xu seríj a'íjci jitze tyitye'ejtyáma'can i aseitúunaj, i Dios ti jimi ajtyáma'can. ¹⁸ Ajta

caxu a'íjna jin óotzaahuatye'ej, siaj seríj a'íjci jitze ajtyáma'can. Tipua'aj a'yan siarijca, xo'támua'reej tiquee mua'ajmaj jitze aróoca'nyej i náana'ra' a'íjci i ciyéj, sulu mua'aj xu a'íjci jitze aróoca'nyej i náana'ra'.

¹⁹ Tyij sequée a'yan tyu'taxájtaj yee: “Séecan mu i pi'istáa antyiná'axij mej mij nyéetzij na'antiyiví'ijtye'en i ciyéj jitze.” ²⁰ A'yaa pu tyi'ja'yájna, ajta a'yaa mu huó'ruuj ji'nye camu tyá'tzaahuatya'ca'aj, siajta mua'aj a'yaa xu a'íjci jitze tyitye'ejtyáma'can a'íjci jime' siaj tyá'tzaahuatye'. A'íj xu jin quee óotzaahuatye'ej, sulu siata'aj jáatzihnye'en i Dios. ²¹ Ji'nye capu i Dios tyaatú'uunyi'ri' a'íjci i pi'istáa i ti ajtanyáxij i ciyéj jitze ti tyámua' een, capu ij ajta mua'ajmaj tyajamuaatú'uunyi'raj. ²² Siata'aj a'íjci jitze tyú'mua'tyij i ti jin i Dios jamua'ancu'vaxij, ajta ca'nyíin jin tyi'ijta. Ca'nyíin pu jin tyihuo'ta'íj a'íjma i maj ootyá'itzee, ajta mua'ajmaj jamua'ancu'vaxij. A'yaa pu'ij tyúuxie've' siaj a'íjci jitze aróoca'nyej i ti jime' i Dios tyámua' tyajamuaatá', na'ríij sequée a'yan huárinyij a'íi pu ajta majamúuhua'xij. ²³ Ajta tipua'aj a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can majtáhua'aj tyá'antzaahuatye'en, Dios pu ajtáhua'aj hua'antiyiví'ijtye'sij, ji'nye a'íi pu jaayí'tin ti a'yan huárinyij. ²⁴ Ji'nye mua'ajmaj pu i Dios jamua'antiyina'xij a'íjci jitze i ciyéj ti jusíj ajnyéj, ti'ij jamua'antiyiví'ijtye'en a'íjci jitze i séej i maj ja'tyáhuui, majta a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can, i maj anaquéej

ajtyáma'cantaca'aj a'íjci jitze i ciyéj, jéetze' pu'ij i'ríj ti i Dios ajtáhua'aj hua'antyivi'ijtya'xi'in a'íjci jitze i ciyéj, mej mij majtáhua'aj jitzán ajtyama'cáantaj muá'ra'nyij.

Ti'ij Dios hui'rátoosij a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can

²⁵ Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyá'xie've' siaj yo'itéej xá'ra'nyij a'íjna i ti aviitzi' i Dios jimi, siaj sij quee tyi'tíj jin óotzaahuatye'ej. A'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can je'cáj mu quee tyihuo'j'itej, a'yaa pu tyihuó'ruuj mej mij séecan tyá'antzaahuatye'en i maj quee Israel jitze ajtyáma'can.

²⁶ Ti'ij a'yan tyá'ra'nyij, néijmi'caa pu hui're'en a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can, ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tijin:

A'íjna i ti hui'rátoosij a'áa pu jo'va'ma'aj ja'mej a Sión,

ajta je'en huo'tyáhuire'sij a'íjma i maj Jacob jitze eeráma'can.

²⁷ A'íi pu a'ín pué'een i nyaj jin tya'tányaratziiraj a'íjma jimi

nyati'ij tyihuo'tú'uunyi' i maj jin quee xá'pui' huaríj.

²⁸ Ajta a'íjna jitze ma'can i nyúucarij i ti jin i Dios hui'rátoosij, a'íi mu jájcha'íire' i Dios i maj Israel jitze ajtyáma'can, a'yaa mu a'íjci jin huaríj ti'ij ajta mua'ajmaj jamuáahuire'en, ajta i Dios óoche' pu hua'xie've' a'íjma, ji'nye a'íjma pu antyíhuo i hua' huásimua'ci'ij. ²⁹ Ji'nye i ti Dios huo'ta', capu huári'raj, capu ajta jo'rio'uunaj i nyúucarij i ti jin huo'tajé. ³⁰ A'ájna imuáj xu

siajta mua'aj quee ja'rá'astijrej i Dios, ajta ijíj maj quee já'astijre' i maj Israel jitze ajtyáma'can, Dios pu'ij arí ajta mua'ajmaj jamua'ancu'vaxij. ³¹ A'yaa mu cha'taj mana'aj mij ijíj quee tyá'astijre', ta'aj ij i Dios jamua'ancu'vaxi'in, ajta je'en hua'ancu'vajxi a'íjma a'yájna tí'ij arí mua'ajmaj tyajamuá'ancu'vaxij. ³² Ji'nye Dios pu juxa'aj na'aj tyihuo'xíjtyej i maj jin ootyá'itzee a'íjci jimi, a'yaa pu'ij ajta juxa'aj na'aj néijmi'caa tyá'ancu'vaxi'sij.

³³ Jéehua pu huápui'ij tyu'yí'tin i Dios, néijmi'i pu tyo'mua'reej. Capu a'tíj jaayí'tin tí jaataxáj je'ej tí a'ín tyá'xa'pui'intare', nusu tí yo'itéej já'ra'nyij je'ej tí ajóo'en i Dios jimi. ³⁴ ¿A'tanyíj jamua'reej je'ej tí een i mua'tzírira'ra' i Dios? ¿A'tanyíj jaayí'tin tí tyámua' tyée'ixaatye'en? ³⁵ ¿A'tanyíj anaquéej tyí'tíj jaatá' i Dios tí'ij a'yan tyúuxie've'ej tí jaatátuiire'en? ³⁶ Ji'nye néijmi'i pu a'íjci jimi tyajá'ma'can i Dios, a'í pu néijmi'i tyú'taahuaca' ajta néijmi'i jimi tyí'sejre'. Tyiche' a'náj tí na'aj tyé'tyojtzi're'ej i Dios. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

12

Je'ej maj ye'ej tyityetyúucha'ij i maj tyá'tzaahuatye'

¹ A'yaa nu nyij nye'ihuáamua' tyaja'muahuavij, a'íjna jime' i tí jin i Dios jamua'ancu'vaxij siaj a'yan tyityaatóosejrataj tí'ij mu'vejrij tí júurij, i tí ajta naa een i Dios jimi. A'yaa pu tyúuxie've' siaj a'yan huárinyij siaj sij júurij huatóomu'vejritaj. ² Caxu che'

a'yan tyityetyúucha'íij mati'ij a'íimaj i maj a'yan séejre' i cháanacaj japua, sulu siata'aj seequéj metyityoomuámua're'ej siajta seequéj tyí'tyechajcaj siata'aj sij jáamua'reej je'ej ti i Dios tya'ajxié'vi'ra' i ti naa een, i ti tya'ránajchi, ajta siaj sij quee tyi'tíj jin á'itzeeria'aj.

³ A'íjci jime' i ti jin i Dios tyinaa'íjcaj juxié'vi'ra' jime', a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' néijmi'caa mua'ajmaj tiquee síij tyi'tíj jin óotzaahuatye'ej. Sulu siata'aj tyámua' metyityoomuámua're'ej, siajta a'íjci jitze tyú'mua'tyij je'ej ti tyi'tíj jin i Dios tyajamuaatajé siati'ij jimi tyá'antzaahuaj. ⁴ Ji'nye a'yájna tí'ij i tatyévira' een, capu síij na'aj i ti jitzán tyí'sejre', capu ajta juxa'aj na'aj tyí'huüre', ⁵ a'yaa tu cha'taj tyana'aj een ityáj, tyij tyajta mu'íij, séej tu'uj tyévira' pué'een i Ciriístu' jimi, a'yaa tutyij séej tyana'aj tyévira' jitze néijmi'i tyitye'ejtyama'can.

⁶ Ajta i Dios quee juxa'aj na'aj tyitaatá' i tyaj jin jaatyáhuüre'en, sulu a'yaa pu je'ej ti a'íj tya'ránajchaca' séej jimi ajta séej. A'íj pu jin tipua'aj i Dios a'yan tyitaatá'an tyej tyij jitzán ma'can tyu'taxáj, tyiche' jitzán ma'can tyu'taxáj a'chu tyej tyá'tzaahuatye', ⁷ tipua'aj a'yan tyitaatá'an tyej tyij séecan huatyáhuüre'en, tyiche' tyámua' tyihuo'tyáhuüre'en. Ajta i ti a'yan tyaací'ij ti tyihuó'mua'tyej, che' tyámua' tyihuó'mua'tyej, ⁸ ajta i ti a'yan tyaací'ij ti ca'nyíjra'aj huo'tá'an i séecan, che' ca'nyíjra'aj huo'tá'an. Ajta i ti a'yan tyaací'ij ti a'íjma tyu'tapuéjve'en i maj quee je'ej tyéejviicue', che' quee ootzáahuatye'ej a'yan rijcaj, ajta i ti a'íjna

jìn antyúumua'reej ti tyihuo'ta'íjtye'en, che' tyámua' tyi'tyúucha'íij, ajta a'íjna i ti huá'huiire' i maj japuéjtzitarej, che' jutyamua've'ej a'yan huárinyij.

⁹ Siata'aj tzáahuatyi'ra'aj jìn huóoxie've'en séej siajta séej. Siajta jaatáxaahuataj a'íjci i ti je'ej pua'aj een, siajta je'en ja'rá'astijre'en a'íjci i ti xá'pui'. ¹⁰ Siata'aj a'yan tyityahuóoxie've'en séej siajta séej ti'íj siaj tyámua' naa tyityúu'ihuaamua'taj, siajta tzáahuatyi'ra'aj jujimí tyícha'íij.

¹¹ Xaatyóoca'nyej, caxu ju'xaahuataj siaj jahuiiria'aj i tavástara' a'íjna jitze xa'rooca'nyéej i júuricama'ra' i Dios.

¹² Siata'aj huóotyamua've'en a'íjci jime' siaj tyi'ijchó've' i Dios jimi, siajta tyo'táviicue' i siaj jìn jajpuéetzij, a'náj tina'aj xu jahuaviiraj i Dios. ¹³ Siata'aj tyihuo'tá'an tyi'tíj ti i séecan tyihúa'itziitye' i maj ja'mua jitze ajtyáma'can, siajta tyámua' naa tyihuo'tyéjeevej i maj já'muamuaarej. ¹⁴ Tyámua' xu naa tyihuo'tyéjeevej a'íijma i maj je'ej pua'aj já'mua'uurej. Caxu puéjtzij hua'tá'care'en sulu tyámua' xu'uj tyihuo'tá'an.

¹⁵ Siajta huatóotyamua've'en a'íijma jamuán i maj jutyamua've', siajta huatóoxaamujritye'en a'íijma jamuán i maj juxaamuijritye'.

¹⁶ Tyámua' xu huojo'mua'raj séej siajta séej. Caxu óotzaahuatye'ej, sulu siata'aj antyóosiire'en hua' jamuán i maj quee tyi'tíj jìn tyityetyu'uj. Caxu a'yan tyityóotzaahuatye'ej yee siaj nu'uj jéehua tyu'yí'tin.

17 Típua'aj a'tíj je'ej pua'aj já'mua'uurej, caxu a'yan cha'taj siana'aj mua'aj je'ej pua'aj ja'uurej. A'íj xu jin tyí'tyese'ej siaj sij tyámua' tyityetyúucha'íj néijmi'caa jimi i tyeítýee. 18 Siata'aj a'yan huárinyij a'chu siaj a'yan tya'ajxié'vi'ra', siaj sij tyámua' huojomua'raj néijmi'caa i tyeítýee. 19 Nye'ihuáamua' mu nyaj já'muaxie've', caxu puéjtzij jatá'care'en i a'tíj ti je'ej pua'aj jamuáaruuj, sulu che' i Dios puéjtzij jaatá'an, ji'nye a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij jitze tíjin: "A'yaa pu nyéetzij tyí'nyaci'puaj nyaj puéjtzij jaatá'an a'íjci i ti je'ej pua'aj mua'uurej, nyáaj nu tyí'najchitan, a'yaa pu tyí'xaj i tavástara'." 20 A'yaa pu ajta tyé'yu'si' tíjin: "Típua'aj í'cuataj a'íjna i ti muájcha'íire', pata'aj tyáacue'tyej, na'ríj ajta í'mu'uj pata'aj jájtyij jaatá'an, a'yaa paj huárinyij tí'ij a'ín huatóotyevi'ra'astaj." 21 Capáj tyí'tá'care'en ti a'ín mua'antyimué'tin i ti je'ej pua'aj een. Sulu pata'aj ja'antyimué'tin a'íjci ti je'ej pua'aj een a'íjci jime' i ti xá'puí'.

13

1 A'yaa pu tyúuxie've' siaj néijmi'i hua'rá'astijre'en a'íjma i maj tyí'tíj jin antyúumua'reej. Ji'nye Dios pu a'yan tyihua'antyíhuoo, a'íi pu a'íjna jin tyihua'antyáaruujtyej. 2 A'íj pu jin a'íjna i tiquee huá'astijre' a'íjma i maj tyityatatyíj, a'íj pu quee já'astijre' je'ej ti i Dios tyu'ta'íjtaca'. Majta i maj quee tyá'astej maj a'yan huárinyij, puéjtzij pu hua' japua rávesij, 3 ji'nye i maj tyityatatyíj

camu a'íjna jin antyúumua'reej mej mij a'íjma muaritya'aj i maj tyámua' tyityetyúucha'ij, sulu a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij. ¿Nyij a'yan petyá'xie've' paj quee huá'tziinye'ej a'íjma i maj tyityatatyíj? Tyámua' paj tyityía'cha'íj aj mu mij i maj tyityatatyíj jamua'reeren paj quee tyi'tíj jin á'itzeere', ⁴ ji'nye a'íi pu i Dios jimi tyi'tyéjvee ti'ij muáacha'íin. Ajta tipua'aj je'ej pua'aj petyi'tyíacha'íj, aj paj xaa hua'tziinye'ej puá'mej, ji'nye a'íi pu a'íjna jin antyúumua'reej ti'ij puéjtzij muaatá'an, a'íj pu jin tyí'huiire' i Dios jimi, ta'aj ij Dios jitze ma'can puéjtzij huo'tá'an a'íjma i maj je'ej pua'aj tyityetyúucha'ij. ⁵ A'íj pu jin a'yan tyúuxie've' siaj hua'rá'astijre'en a'íjma i maj tyityatatyíj, caxu a'íj siana'aj jime' mej mij quee puéjtzij jamuaata'an, sulu siaj sij a'íjna jin ja'rá'astijre'en i Dios. ⁶ A'íj xu jin mua'aj tyi'najchitaj a'íjma jimi i maj tyityatatyíj, ji'nye a'íi mu tyí'huiire' i Dios jimi, majta a'náj tina'aj a'íjna jin antyúumua'reej.

⁷ Siata'aj a'yan tyihuo'tá'an séej siajta séej je'ej ti tya'ránajchi. Tipua'aj petyé'cha'ij a'íjma jimi i maj tyityatatyíj, pata'aj tyihuo'nájchitye'en, na'ríj mámuajijve'ej a'íjci jime' i paj tyí'to'racia, pata'aj pajta a'íjci jin tyu'nájchij, pajta tzáahuatyi'ra'aj jimi tyícha'ij a'íjma jimi i ti a'yan tyúuxie've' paj huo'tyátzaahuatye'en, pajta tyámua' tyihuo'tyéjeevej a'íjma i ti a'yan tya'ránajchi paj tyámua' tyihuo'tyéjeevej.

⁸ Caxu a'tíj tyé'cha'íire'ej, a'íj xu'uj jin tyóocha'íiria'aj siaj tyámua' naa

tyityahuóoxie've'en séej jamuán siajta séej, ji'nye a'íjna i ti hua'xie've' i juxa'aj tyeítjee a'í pu arí ja'rá'astej a'íci i nyúucarij i maj jin tyí'ijta. ⁹ A'yaa pu tyá'xaj i nyúucarij i maj jin tyí'ijta tijin: “Capáj axana'círria'aj, capáj tyí'tyacuí'caj, capáj tyí'nahua'aj, capáj tyí'nyacua'tzaj”, néijmi'i i nyúucarij ti a'yan een, ajtáhua'aj i séecan, séej pu'uj jitze i nyúucarij aróo'astej i ti a'yan tyé'yu'si' tijin: “Pata'aj a'yan tyá'xie've' i axa'aj tyévij, ja'yájna pati'ij asíj tyíaxie've'.” ¹⁰ A'íjna i ti tzáahuatyira'aj jin hua'xie've' i juxa'aj tyeítjee, capu je'ej pua'aj huá'uurej i tyeítjee, a'í pu jin néijmi'i ará'astej i nyúucarij i maj jin tyí'ijta.

¹¹ Siata'aj néijmi'i tyámua' tyí'mua'reeriaj je'ej ti ijíj tyí'een, siajta a'yan tyá'mua'reeriaj ti a'yan tyúuxie've' siaj atanyéjnye'rij. Ji'nye pu'ríj jéetze' véjri' a'ájna xicáara' tí'ij jitzán Dios tajapuá huatányuusij, quee xu a'yan tyi'véjri'tacaj tyati'ij anaquéej tyá'antzaahuaaj. ¹² Pu'ríj jéetze' huatíca', a'í pu jin arí véjri' a'ájna xicáara' ti jitzán i Círíistu' tajapuá huatányuusij, a'í pu jin, tyiche' tyu'tapuá'citaj a'íci i ti je'ej pua'aj tyí'een, je'ej tyaj anaquéej rijcaa, tyiche' a'íci jin eecátanaj i tatzárij, a'yájna tí'ij i xantáaru' tyámua' tyúu'uurej tí'ij huatyényo'se'en. ¹³ Tyiche' tyámua' tyi-tyetyítacha'íj mati'ij i tyeítjee i maj nyéeri'iste' maj huaci'íj. Tyiche' quee hua' jamuán tyí'ye'estyaj i tyeítjee, tyajta quee ta'ruj, tyajta quee tyí'xana'cire'ej, nusu tyaj tanyo'si'tye'ej tajímua'aj, tyiche' quee á'tachueeria'aj. ¹⁴ Sulu

tyiche' tyámua' tyityahuátacha'ïin a'yájna tí'ij tyi'tyúucha'ïica'aj i tavástara', a'íjna i Jesús tí ajta Ciríistu' pué'een, caxu a'íjna huocaj siaj sij a'íj ará'astijre'en i tí je'ej pua'aj een i tí já'muatzajta' eerányinyii.

14

I maj quee jéehua uhuácaca'nye' i maj jitzán tyá'tzaahuatye'

¹ Siata'aj tyámua' tyeetyéjeevej a'íjci i tíquee xu jéehua tyá'tzaahuatye', caxu tyé'ihuo'raj je'ej tí a'íin tyi'tíj tyojó'itej. ² A'yájna mati'ij i séecan tyí'mua'tzej tí i Dios tyi'tá'caa maj néijmi'i tyú'cua'nyij, majta séecan i maj quee tyámua' tyá'mua'reej je'ej tí tyí'een i Dios jimi, a'íj mu'uj tyí'cua'caa i tí tye'ejnyéj a chóota'. ³ A'yaa pu'ij, a'íjna i tí néijmi'i tyí'cua'caa, che' quee a'yan tyá'xaahuataj a'íjci i tíquee néijmi'i tyí'cua'caa, ajta a'íjna i tíquee néijmi'i tyí'cua'caa, che' quee ajta je'ej tyá'xajta a'íjci i tí néijmi'i tyí'cua'caa, jí'nye Dios pu arí jaataxié'vej. ⁴ ¿A'tanyíj muáaj papué'een pej pij je'ej pua'aj tyá'xajta a'íjci i tí séej jimi tyí'huíire'? Típua'aj tyámua' huárinyij nusu quee, a'íi pu'uj jamua'reej i tí tyé'ijtye'. Ajta a'íi pu tyámua' tyu'tyá'itzeere'ej, jí'nye tavástara' pu jaayí'tin tí'ij tyámua' jáa'uurej.

⁵ Ajtáhua'aj a'yájna, séecan pu a'yan tyé'miteeraste' tí séej xicáj tya'tácaj tí jéetze' juxie've' i Dios jimi, quee máaj séecan xicáara' jitze, majta séecan a'yan tyí'mua'tzej tí juxa'aj na'aj tyi'tápuaapua'rej néijmi'i i xicáj. A'yaa mu mij jujímua'aj tyámua' naa tyá'mua'reej

tyi'táj maj jitzán tyá'tzaahuatye'. ⁶ A'íjna i ti a'yan tyé'miteeraste' ti séej i xicáara' jitze jéetze' juxie've', a'yaa pu a'íjna jin tyeetyátzaahuatye'sij i tavástara'. Ajta a'íjna i ti néijmi'i tyí'cua'caa, a'yaa pu ajta ricij i tavástara' jimi, ajta a'íjna jin tyé'tyojtzi're' i Dios, ajta i tiquee néijmi'i tyí'cua'caa, a'yaa pu ajta a'íjna jin tyí'cua'caa i tavástara' jimi, ajta pu a'íjna jin tyé'tyojtzi're' i Dios.

⁷ Néijmi'i tyati'ij tyana'aj pua'máj yan séejre' capu a'táj jusíj júurij, capu ajta a'yan tyí'mui'nyij je'ej ti jusíj tya'ajxié'vi'ra'. ⁸ Típua'aj tyajúurij, a'yaa tu tyí'tyajuurij tyej tyij tavástara' huatyáhuüre'en, na'ríj táacui'nyij, a'yaa tu tyajta tyí'tyacui'nyij tavástara' jitze ma'can. A'íj pu jin títua'aj tyajúurij nusu táacui'nyij, tavástara' tu jitze ajtyáma'can. ⁹ A'íj pu jin i Ciriístu' tajitzé ma'can huamuí', ajta je'en huatájuuriaca' tí'ij hua' vástara' pue'éenye'ej tá'ra'nyij a'íjma i maj meríj huácuij, ajta a'íjma i maj júurij.

¹⁰ ¿Ji'nye pej pij muáaj je'ej pua'aj tyá'xaj a'ihuáara'? ¿Ji'nye pej pij pajta tyá'xaahuaaj? Néijmi'i tu huatátasejrataj i Dios jimi, ta'aj ij a'íjn to'xíjtye'en ityájma. ¹¹ Ji'nye a'yaa pu tyá'xaj i yu'xarij jitze tíjin:

A'íjna jime' i nyaj jin júurij, a'yaa pu tyí'xaj i tavástara'

néijmi'i mu nye jimi tyítunutaxi'ij,

majta néijmi'i tyaatatyójtzi're'ej i Dios.

¹² A'íj tu jin néijmi'i a'yan tyaataxájta i Dios jimi je'ej tyaj tyi'táj jin huaríj.

13 A'íj pu jin tyiche' quee tajíimua'aj je'ej pua'aj tyí'taxajtaj. Sulu tyiche' tyámua' huáta'uurej tí'ij quee síj ta'ihuáara' tyi'táj jin ootyá'itzeere'en, nusu yó'rieenyij i tí jin tyá'tzaahuatye'. 14 Tyámua' nu nyáaj tyá'mua'reej tiquee tyi'táj séejre' tí je'ej pua'aj tyú'uurej, nyáaj nu tyá'tzaahuatye' i Jesús jimi tí tavástara' pu'éen. Ajta tipua'aj síj a'yan tyí'mua'ajcaj tí je'ej pua'aj tyú'uurej, a'íj pu jimi quee tyámua' éenye'ej ja'mej. 15 Ajta tipua'aj a'íjna jime' je'ej paj muáaj tyi'táj tyí'cua'caa je'ej pua'aj tyo'tóomua'tyij a'ihuáara', a'íj paj jin quee che' jaxie've' a'ihuáara'. Che' quee a'cueráj jin jo'huí'tzi'in ja'ihuáara', ji'nye Círíistu' pu'ríj jitzán ma'can huamuí'. 16 Caxu sij tyi'tá'care'en tí je'ej pua'aj tyú'rinyij i tí naa tyí'een ja'mua jimi. 17 Ji'nye a'ájna jo'tíj i Dios tyejé'ijtaj, capu a'ín juxie've' je'ej tyaj tyi'táj tyí'cua'caa nusu je'ej tyaj tyí'tyeya'caa, sulu tyej tyámua' tyí'tyechajcaj, tatatyámua've'ej a'íjna jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios. 18 A'íjna i tí a'yan tyá'huíire' i Círíistu', tyámua' pu tyé'tyojtzi're' i Dios, majta i tyeítyee a'yaa mu tyá'mua'reeren tí a'ín tyámua' tyí'tyevij.

19 A'íj pu jin tyiche' a'yan tyityeetyátaca'nyej tyej tyij tyámua' tyí'tyítacha'íj, ajta tyej tyij tajíimua'aj huatyátahuíire'en. 20 Caxu yó'jipuan i muárie'ria'ra' i Dios a'íjna jime' je'ej siaj tyi'táj tyí'cua'caa. Ji'nye néijmi'i pu i cue'ráj tyámua' tyí'een, a'íj pu'uj quee xá'puí' tipua'aj tyi'táj puáacua'nyij tí séej jimi je'ej pua'aj een, ji'nye a'íj pu yo'riésij i tí jin tyá'tzaahuatye'.

21 A'íj pu jin jéetze' tyámua' siaj quee hue'ra'aj cua'ajcaj, na'ríij siaj nahuáj ya'caj, siajta quee tyi'tíj je'ej uuriaj ti'ij quee síij já'mua'ihuaara' tyi'tíj jin ootyá'itzeere'en. 22 A'íjna i paj jin tyá'tzaahuatye', a'yaa pu tyúuxie've' paj a'íjna jin tyámua' eenye' i Dios jimi. Che' hu-atóotyamua've'en a'íjna i tiqee jumua'tzírira'aj jin óoxijtye' je'ej ti tyi'tíj jin ricij. 23 Ajta i tiqee tyámua' tyá'mua'reej ti a'yan tyí'xa'pui' ti tyi'tíj huácua'nyij, ajta je'en jáacua'nyij a'íj pu jin je'ej pua'aj tyo'tóomua'sij, ji'nye a'íi pu quee tyá'tzaahuatye' tyí'cua', ajta tyi'tíj tina'aj ti jin a'tíj a'yan rijcaj quee tyámua' tyá'tzaahuatye'ej, a'íj pu jin ootyá'itzeere'ej i Dios jimi.

15

Tyej tyámua' tyi'tyítacha'íij i taxa'aj tyeítyee jimi

1 Tyajta i tyaj jéetze' tyámua' tyá'tzaahuatye', tyiche' tyámua' tyihuo'tyéjeevej a'íijma i maj quee xu a'chu tyá'tzaahuatye', tyajta quee a'íj tyana'aj huocaj je'ej ti ityájma tyita'ránajchij. 2 A'yaa pu tyúuxie've' tyaj néijmi'i tyámua' tyihuo'tyáhuire'en i taxa'aj tyeítyee, tyajta tyámua' tyihuo'tyáhuire'en, tyej tyij néijmi'i tyámua' eenye'. 3 Ji'nye capu i Ciríistu' a'yan tyá'huocaj je'ej ti a'íin tyá'xie'va'ca'aj, sulu a'yaa pu a'íj jimi tya'róo'astej je'ej ti tyé'yu'si'huaca'aj i yu'xarij jitze ti a'yan tijin: "A'íjna i maj jin je'ej pua'aj tyaja'muaxajta'aj nyéetzij pu naaci'ij." 4 Néijmi'i i ti anaquéej ooyú'si'huaca'

i yu'xarij jitze, a'yaa pu tyo'yú'si'huaca' tí'ij
 tyitáamua'tyej, tí'ij a'ín ca'nyíjra'aj tatá'care'en,
 tyej tyij tyooj tyi'ijchó've'ej i Dios jimi. ⁵ Ajta i
 Dios i tí ca'nyíjra'aj tyu'tá'caa tí ajta tyámua'
 tyitaatyéjeevij, a'í pu jamuaatyáhuire'ej
 siaj sij tyámua' ja'huóomua'raj séej jamuán
 siajta séej, a'yájna siati'ij tyaari'rej i Ciríistu'
 jimi tí ajta Jesús pué'een, ⁶ siaj sij néijmi'i
 tyaatatyójtzi're'en i Dios i tí vástaria'ra' pué'een
 i tavástara', a'íjna i Jesús tí ajta Ciríistu' pué'een.

⁷ Siata'aj a'yan cha'taj siana'aj tyámua'
 tyityahuóoxie've'en séej jamuán siajta
 séej, a'yájna tí'ij i Ciríistu' mua'ajmaj
 tyajamuaataxié'vej, siata'aj sij tyaatatyójtzi're'en
 i Dios. ⁸ A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tí i Ciríistu'
 a'íjna jin mujo've'mej ta'aj ij huo'tyáhuire'en
 a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can ajta je'en
 a'yan tya'róo'astej je'ej tí i Dios tyihua'táratziiri'
 a'íjma i maj anaquéj huaséjre, ta'aj ij a'íjna
 jin huataséjre'en tí Dios aróo'astee je'ej tí tyi'táj
 jin tya'tóorasij. ⁹ A'íj pu ajta jin mujo've'mej
 mej mij majta a'íimaj i maj séej chuég japua
 já'ma'can tyaatatyójtzi're'en i Dios a'íjci jime' tí
 a'ín hua'ancu'vajxi, a'yaa pu tyé'yu'si' i yu'xarij
 jitze tíjin:

A'íj nu jin tyimuaatatyójtzi're'ej hua' tzajta' i maj
 séej chuég

japua já'ma'can, nyajta a jitze ma'can
 tyu'táchuicaj.

¹⁰ Ajtáhua'aj pu a'yan tyá'xaj i yu'xarij tíjin:
 Siata'aj huatóotyamua've'en hua' jamuán
 i maj tyeítyeristyamua'me'en pué'een i Dios.

11 Ajtáhua'aj pu séej jitze a'yan tyá'xaj tijin:
Néijmi'i i siaj a'yan huacháatimee i cháanacaj
japua,

siata'aj tyaatatyójtzi're'en i tavástara'.

12 Ajta i Isaías a'yaa pu tyo'tyéyu'xaca' tijin:

Síij pu eerányesij a'íjci jitze i Jesé,

a'íi pu'ij tyihuo'ta'íjtye'sij néijmi'caa i maj séej
chuéj japua já'ma'can,

majta a'íimaj, a'yaa mu jitzán tyi'ijchó've'sij tí'ij
a'íin hui'rátoonyij.

13 Ajta a'íjna i Dios i tí ca'nyíjra'aj tatá'caa
tyej tyij jitzán tyi'ijchó've'ej, che' a'íin tyámua'
tyajamuaatá'an siaj sij huatóotyamua've'en
ajta jamuaatyápua'ritye'en mua'ajmaj mu
siaj jitzán tyá'tzaahuatye' i tavástara', che'
a'íin ajta tyámua' jamuáa'uurej siaj sij jéetze'
jitzán tyi'ijchó've'ej a'íjci jitze xa'rooca'nyéej i
júuricama'ra' i Dios.

14 Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyámua'
naa tyá'mua'reej siaj néijmi'i tyámua'
tyityetyúucha'ij séej jamuán siajta séej, siajta
jaayí'tin siaj tyámua' tyi'huóo'ixaatye'en séej
siajta séej, ¹⁵ nyajta a'íjna jitze i yu'xarij a'yaa nu
tya'huányaca'an nyaj a'yan tyajamuaatayú'se'en
tyi'tíj jime', siaj sij quee yó'hua'nan. A'yaa
nu ricij siaj sij quee yó'hua'nan tí i Dios
juxié'vi'ra' a'íjna jin tyina'antyaárujtyej, ¹⁶ nyej
nyij jaatyáhuíire'en i Ciriístu' tí ajta Jesús
pué'een, nyajta je'en nyúucaria'ra' i Dios
huo'té'exaatye'en a'íijma i maj séej chuéj japua
já'ma'can, mej mij majta a'íimaj a'yan éenye'ej

muá'ra'nyij tí'ij mu'vejrij tí sáij jaatyájtóo í Dios jimi, a'íjna jítze ma'can í júuricama'ra' í Dios.

¹⁷ A'íj nu jín huatányaci'puaj nyej nyij huatányetyamua've'en a'íjci jimi í Círíistu' tí ajta Jesús pué'een a'íjci jime' nyaj a'yan tyá'huüre' í Dios, ¹⁸ jí'nye canu á'nyaca'nyej nyej nya-jtáhua'aj séecan tyi'tíj jamuáa'ixaatye'en, sulu a'íj nu'uj je'ej tí í Círíistu' arí tyú'ruuj nye jítze ma'can, mej mij a'íimaj í maj séej chuéj japua já'ma'can majta ja'antzaahuatye'en í Dios. A'yaa mu a'íjna jín tyá'antzaahuaj je'ej nyaj tyihuó'ixaaj, ajta je'ej nyaj tyi'tíj jín ricíj, ¹⁹ a'íjna jime' je'ej nyaj tyí'muarie' í maj jín je'ej tyo'taséj, jí'nye a'íj nu jítze arányaca'nyej í júuricama'ra' í Dios. A'íj nu jín néijmi'que' nyeríj huó'ixaaj í nyúucaria'ra' í Círíistu', tí'ij na'aj a'áa maj huacháatimee a Jerusalén, 'asta nyana'aj quee a'áa ja'tanyéj a'áa tí huataca'aj a Iliriaj. ²⁰ A'yaa nu nyij a'náj tina'aj tyí'tyese' nyej nyij tyihuó'ixaatye'en jo'maj quee xu a'náj yó'namuajri' í nyúucaria'ra' í Círíistu', nyej nyij quee a'íjci jítze ootyényechenyij jo'tíj arí sáij tyojo'muariej, ²¹ sulu nyej nyij a'yan huárinyij je'ej tí tyé'yusí' í yu'xarij jítze tíjin:

A'íi mu jaséjran a'íjci í tiquee eexúj a'tíj
 huot'é'exaa,
 majta yo'itéej muá'ju'un a'íjci í maj quee xu a'náj
 jáanamuajri'.

Pablo pu jaaxá'pui'intarej tí'ij a'áa jo'mej a Roma

²² A'íj nu jín quee pu jáaruuj nyej nyij jamojo'tyéesej, tyij nyajta nyeríj mue'tíj a'yan

tyaaxá'pui'intarej nyaj a'áa ja'tanyéj ja'mua jimi. ²³ Ajta ijíj nyaj nyeríj antyínyaci'ij i nyaj jin tyu'muáriej a'yaa ti huataca'aj, nya-jta nyeríj a'chu pua'an nyinyi'ra'aj á'tyeej nyaj a'yan tyá'xie've' nyaj jamojo'vá'muaarej, ²⁴ a'yaa nu tyá'xie've' nyaj a'yan huárinyij nyati'ij a'áa jó'me'en a España. Ajta nyati'ij jamuaaséeran, tyij nyajta quee a'chu á'tyeeren, a'yaa nu tye'ejchó've' siaj mua'aj naatáhuüre' nyej nyij huame'en jó'nyej nyooj jó'yi'ij. ²⁵ Ajta ijíj a'áa nu jo'ma'aj na'mej a Jerusalén nyej nyij huo'táhuüre'en a'íjma i ta'ihuáamua' i maj a'áa ja'chej. ²⁶ Ji'nye i maj Macedo-nia huacháatimee, majta i maj Acaya ja'chej, a'yaa mu juxié'vi'ra' jin tyaaxá'pui'intarej maj huo'táhuüre'en a'íjma i ta'ihuáamua' i maj quee je'ej tyéejviicue' i Jerusalén maj ja'chej. ²⁷ Juxié'vi'ra' mu jin a'yan tyaaxá'pui'intarej, ajta a'yan hua' jitze tyuuxié'va'caj maj a'yan huárinyij, ji'nye a'íimaj i maj Israel jitze ajtyáma'can a'yaa mu tyihuo'táhuüre' a'íjma i maj séej chuéj japua já'ma'can, a'ij mu jin majta a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can a'yan tyityatóoci'puaj maj huo'tyáhuüre'en a'íjma i maj Israel jitze ajtyáma'can. ²⁸ A'yaa nu nyij nyati'ij huo'tatuíre'en i maj tyu'tá' i ta'ihuáamua', aj nu nyij a'áa jo'ma'aj na'mej ja'mua jimi, nyajta je'en a'áa jo'ma'aj na'mej a España. ²⁹ A'yaa nu tyá'mua'reej ti a'yan tye'mej nyati'ij a'áa jó'me'en ja'mua jimi ti i tavástara' néijmi'i jin tyámua' tyitaatyátoosij capu ij tyi'tíj ta'itzíitya'aj ta'mej.

30 A'yaa nu jéehua tyaja'muahuaviiij nye'ihuáamua' a'íjna jitze ma'can i tavástara', a'íjci i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een, nyajta a'íjci jitze ma'can i júuricama'ra' i Dios, siaj jéehua jahuaviiraj i Dios nyéetzij jime'.
 31 A'yaa xu tyá'huaviiraj i Dios ti'ij a'íin nyaj japua huatányuunyij a'íjma jimi i maj quee já'astijre' i tavástara' i maj Judea huacháatimee, siajta a'íjna jin jahuoocaj mej mij tyámua' tya'ancuriáan i maj Jerusalén já'ma'can i nyaj jin huo'táhuüre'ej, 32 a'yaa xu huárinyij nyej nyij a'áa jó'me'en ja'mua jimi tipua'aj i Dios a'yan tyi'tá'care'en, tyej tyij huátatyamua've'en, tyajta ca'nyíjra'aj huatáta'an séej tyajta séej.
 33 Che' i Dios tyámua' tyajamuaatyápua'ritye'en mua'ajmaj. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

16

Pablo pu hua'tyojtye' a'íjma i ti huá'muajtye'

1 A'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' ti i ta'ihuáara' ti íiti' a'íjna i Febe tyámua' naa tyihuá'huüre' a'íjma i maj jusi'rii a'ájna a Cencrea. 2 Siata'aj tyámua' tyaataxie've'en tavástara' jitze ma'can, a'yájna ti'ij tyi'tyéevijtij i tajimí i tyaj i Dios jimi tyá'tzaahuatye', siajta néijmi'i jin jaatáhuüre'en i ti tyá'itziitye', ji'nye a'íi pu arí mui'caa hu- atyáhuüi i tye'ityee, ajta pu nyéetzij naatáhuüi.

3 Siata'aj jaatatyójtje'en a'íjci i Priscila, siajta a'íjci i Aquila, a'íi mu nyaj jamuán tyí'muarie' tyej tyij néijmi'i jaatyáhuüre'en i Ciriístu' ti ajta Jesús pué'een. 4 A'íi mu jéehua huápu'íj naatáhuüi, majta a'íj jin tin huácuij, nyajta

quee nyáaj nyana'aj hua'tyojtye', sulu majta mu a'íimaj i maj séej chuéj japua já'ma'can i maj majta tyá'tzaahuatye'. ⁵ Siata'aj siajta huo'tatyójtje'en a'íjma i maj a'áa jóosi'rii jo'maj ja'chej i Priscila, ajta a'íjna i Aquila. Siata'aj siajta jaatatyójtje'en a'íjci i Epéneto, i ti a'áa ja'chej a Asia i ti anaquéej tyá'antzaahuaj i Ciríistu' jimi. ⁶ Sijta a'íj huatatyójtje'en i Mariía, i ti arí jéehua tyu'muáriej ja'mua jimi. ⁷ Siata'aj huo'tatyójtje'en i Andrónico, siajta i Junias, a'íi mu nyaj jamuán huanámi'huaca', majta tyámua' naa tyihuá'muajtyej a'íimaj i maj tamuáamuata' japuan hua'puaj ará'asej, ji'nye a'íi mu anaquéej tyá'antzaahuaj i Ciríistu' jimi nyequee nyáaj.

⁸ Siata'aj jaatatyójtje'en a'íjci i Ampliato, i nyaj jéehua jaxie've' i tavástara' jimi. ⁹ A'yaa xu siajta tyaatatyójtje'en a'íjci i Urbano i ti tajamuán tyí'muarie' i Ciríistu' jimi, siajta a'íjci i Estaquis, i nyaj nyajta jéehua jaxie've'. ¹⁰ Siata'aj jaatatyójtje'en i Apelles, a'íi pu jéehua á'viicue're' i Ciríistu' jitze ma'can, siajta a'íjma i maj Aristóbulo jamuán ja'chej. ¹¹ Siata'aj jaatatyójtje'en i nye'ihuáara' Herodión, siajta i maj Narciso jamuán aja'chej i maj tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi. ¹² Siata'aj jaatatyójtje'en a'íjci i Trifena, siajta a'íjci i Trifosa, i maj tavástara' jitze ma'can tyí'muarie', siajta a'íjci i Pérside, i jéehua huápuí'ij arí tyu'muáriej i tavástara' jimi. ¹³ Siata'aj jaatatyójtje'en a'íjci i Rufo, tavástara' ti ja'antýíhuoj, siajta i náanajra',

ji'nye a'íi pu a'yan tyináacha'ij ti'ij nyaj yójra' pué'eenye'. ¹⁴ Siata'aj jaatatyójtje'en i Asíncrito, siajta i Flegonte, siajta i Hermas, siajta a'íjci i Patrobas, siajta i Hermes, siajta a'íjma i ta'ihuáamua' i maj jamuán aja'chej. ¹⁵ Siata'aj siajta a'íj huatatyójtje'en i Filólogo, siajta i Julia, siajta i Nereo, siajta i ihuáaria'ra' ti íiti', siajta i Olimpás, siajta néijmi'caa a'íjma i maj hua' jamuán a'áa ja'chej i maj majta tyá'tzaahuatye'.

¹⁶ Siata'aj huatóotyójtje'en séej jamuán siajta séej je'ej ti tyi'tyéevijti i Dios jimi. Néijmi'i i maj jusi'rii i Dios jimi, a'íi mu yajá'muatyójtje'.

¹⁷ Nye'ihuáamua', a'yaa nu tyajá'mua'ixaatye' tzaahuatyi'ra'aj jime', siaj tyámua' tyihuo'séj a'íjma i maj quee xá'pui' ricij i maj majta merij ajtacij a'íjci jitze je'ej tyaj tyajamuaamuá'tyej. Siajta ajtáciinyej a'íjma jimi, ¹⁸ ji'nye camu a'íimaj jahuiire' i tavástara' ti ajta Ciríistu' pué'een, sulu a'yaa mu'uj je'ej maj jujímua'aj tyá'xie've', a'yaa mu mij tyihua'cuanamuj nyúucarij jime' ti naa namuajre' a'íjma i tyeítyee i maj quee tyi'tíj jin á'itzeere'. ¹⁹ Néijmi'i mu a'yan tyá'mua'reej siaj tyámua' tyá'tzaahuatye' i tavástara' jimi. A'íj nu jin nyetyamua've' ja'mua jime', nyajta a'yan tyá'xie've' siaj sij tyámua' tyityetyúucha'ij je'ej ti tyi'tyéevijti i Dios jimi, caxu siaj sij je'ej pua'aj rijcaj, ²⁰ a'yaa pu'ij i Dios i ti tyámua' tyitaatyápua'rij jiyet'zín tye'entyipua'ritye'sij a'íjci i tyiyáaru' ti'ij jamuaata'an siaj néijmi'i jin tyu'tyámue'tin. Che' i tavástara' a'íjna i Jesús tyámua' tyajamuaatyátoonyij.

²¹ A'íi pu yajá'muatyojtye' i Timoteo, i ti nyaj jamuán tyí'muarie', ajta a'íjna i Lucio, ajta i Jasón, ajta i Sosípater i maj nyaj jamuán yahuatyíj.

²² Nyajta nyáaj, Tercio nyaj pu'éen, i nyaj á'yu'xaj a'íjci i yu'xarij i Pablo jitze ma'can, nyáaj nu nyajta já'muatyojtye' i tavástara' jitze ma'can.

²³ A'íi pu ajta yajá'muatyojtye' i Gayo. I nyaj jimi yahuácaj, a'íi pu tyámua' tyihuá'cha'ij néijmi'caa i maj a'yaa jusi'rii. ²⁴ Yapu ajta já'muatyojtye' a'íjna i Erasto i ti a'íjna jin tyi'tyéjvee ti túmii siire'ej, ajta a'íjna i ta'ihuáara' Cuarto.

I ti jin ja'antypuá'rij

²⁵ Tyiche' tyaatatyójtzi're'en i Dios, i ti jaayí'tin ti ca'nyíjra'aj jamuaata'an siaj sij tyámua' tyityetyúucha'íij a'yájna nyati'ij nyeríj tyajamuáa'ixaa a'íjci i nyúucaria'ra' i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een. A'íjna i nyúucarij, a'íi pu a'íin pué'een i ti Dios jin arí tyitaataséjra i ti aviitzi'huaca'aj jájcuaj imuáj ti'ij quee xu séeria'caj i cháanacaj, ²⁶ ajta ijíij i Dios arí taataséjratyej a'íjna jitze je'ej maj tyo'yú'xaca' i maj jitzán ma'can tyí'xaxa'ta'aj, je'ej ti i Dios i ti jusén jime' séejre' tyu'ta'íjtaca'. A'íjna i ti aviitzi'huaca'aj, pu'ríj huataséjre néijmi'que' i cháanacaj japua, mej mij jitzán tyá'antzaahuatye'en majta ja'rá'astijre'en.

²⁷ Tyiche' jusén jime' tyé'tyojtzire'ej i Dios i ti néijmi'i jin antyúumua'reej, tyiche' i Jesús ti ajta Ciriístu' pué'een jitze ma'can tyaatatyójtzi're'en. Che' a'yan tyá'ra'nyij.

**I nyúucarij ti jájcua ti a'ijna á'xaj i
Tavástara' i Jesús ti Ciríistu' pue'een ajta
Salmos
Cora, Santa Teresa: I nyúucarij ti jájcua ti a'ijna
á'xaj i Tavástara' i Jesús ti Ciríistu' pue'een ajta
Salmos New Testament+**

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cora, Santa Teresa

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

4f03662f-a4e0-5c7c-a13b-0b7002b5b8f6